

Eckerö
skolas
arbetsplan

2020-2021

2020-

2021

Innehåll

MÅLSÄTTNING OCH VERKSAMHETSIDE	0
Etiska grundvärderingar	0
Självstyrelsen.....	0
Elevernas uppträdande och handlingsberedskap	0
Undervisningssyn	1
Kunskapssyn	1
Skolans drogpolicy.....	1
Miljöfostran	2
Jämställdheten mellan könen	2
Jämställdhetsplan för skolor på södra Åland	Fel! Bokmärket är inte definierat.
Elevmedverkan	Fel! Bokmärket är inte definierat.
SKOLANS TIMRESURS	5
UNDERVISNINGSARRANGEMANG.....	6
Tyngdpunktsområden	6
Stödundervisning.....	6
Undervisning utanför skolan	7
Elevvård	8
Samplanering.....	9
Dagliga inledande samlingar	Fel! Bokmärket är inte definierat.
Elevrådsverksamhet	9
Elevklubbar	10
Skolans samarbete med hemmen.....	10
Klassammansättningar och gruppindelningar	11
UTVÄRDERING	11
SAMARBETE MELLAN STADIERNA.....	12
MOBBNINGSHANDLINGSPLAN FÖR ECKERÖ SKOLA	13
FÖREBYGGANDE ÅTGÄRDER.....	13
KRISPLAN FÖR ECKERÖ SKOLA 2020-21	16
Elev blir svårt skadad	16
Ge medicinsk första hjälp!.....	16
E. Stödgruppen gör en bedömning av vilka elever som har behov av särskild uppföljning	16
F. Stödgruppen gör upp en plan för återstoden av dagen:	16
G. Stödgruppen diskuterar planerna för följande dag. (se bil. om uppföljn.).....	16

Stödgruppen vid Eckerö Skola 2020	17
LÄRARKÅREN.....	17
ATT UNDERRÄTTA OM DÖDSFALL I FAMILJEN	18
KLASSRUMSSAMTAL.....	20
Introduktion.....	20
Fakta.....	20
Reaktioner	21
Barnen berättar om alla sina tankar och reaktioner om vad som hänt. Uppmuntra.....	21
Information.....	21
Avslutning	22
ORDNINGSREGLER.....	23
Sant-plan för Eckerö skola.....	24
Förundervisningsplan för Eckerö skola	25
JÄMSTÄLLDHET.....	Fel! Bokmärket är inte definierat.
Handlingsplan för läs- och skrivsvårigheter	29
FORTBILDNINGSPLAN för läsåret 2020/2021.....	35
Specialundervisning.....	36
Dataundervisning	38
för	43
Kursplaner	43
matematik – lågstadier i SÅHD.....	43
Kursplan i svenska – lågstadier i SÅHD.....	48
Åk 1-2	48
Åk 5-6	51
ENGELSKA.....	52
ÅRSKURS 3	52
ÅRSKURS 4	53
ÅRSKURS 5	54
ÅRSKURS 6	55
Finska.....	56
BILDKONST ÅK 1-2 ÅK 3-4 ÅK 5-6.....	58
OMGIVNINGSKUNSKAP ÅK 1.....	59
SAMHÄLLSKUNSKAP OCH HISTORIA	65
RELIGION	67
LIVSÅSKÅDNINGSKUNSKAP	69
GYMNASTIK	70

Grovmotoriska övningar/finmotoriska övningar	71
TEXTILSLÖJD	72
Teknisk slöjd	75
Musik	76
Timplan.....	79

k

MÅLSÄTTNING OCH VERKSAMHETSIDÉ

Etiska grundvärderingar

Vår skola strävar till att bli en skola där alla skall känna sig trygga. Tillsammans med hemmet strävar vi till att fostra eleverna till individer som visar respekt och tolerans för varandra och varandras åsikter, som lär sig samarbeta, hjälpa varandra och att lösa konflikter samt vårda deras egen, skolans och andras egendom.

Personalen i skolan skall tydliggöra vad som är rätt och fel och uppmuntra eleverna till ett positivt och ansvarsfullt beteende.

Relationerna mellan de vuxna och eleverna skall bygga på respekt och ömsesidigt förtroende.

Självstyrelsen

Ålands självstyrelse behandlas under läsåret i undervisningen. Vi firar Ålands flaggas dag som är den sista söndagen i april. Vi sjunger Ålänningens sång. Vi arbetar med Ålands flagga, vapen och frimärken. Vi flaggar på Ålands demilitariserings- och neutraliseringsdag den 30 mars.

Självstyrelsens bakgrund och dess ledande gestalter lyfts fram i åk 5-6 och eleverna bekantar sig med vad Lagtinget och Landskapsregeringen arbetar med. Under valår fördjupar de sig i hur val går till och vad de olika partierna står för. Den åländska identiteten och det svenska språket betonas, samt Åland som en del av Norden och Europa. Vi använder historieboken ”Tidernas Åland”.

Elevernas uppförande

De vuxna på skolan skall tillsammans med hemmen fostra eleverna till ett gott uppförande mot alla oavsett ålder, kön, ursprung eller befattning. Alla som rör sig i skolan ska behandlas med samma respekt. De vuxna på skolan ska föregå med gott exempel genom att behandla alla barn som de själva skulle vilja bli behandlade.

Skolan skall stöda eleverna i deras utveckling. Skolan skall ge tillfälle att träna deras självkänsla och genom samtal och dramatiseringar i klassen uppmärksamma dem på och ge dem beredskap för situationer som de kan möta i framtiden.

Undervisningssyn

Läraren skall sträva till att planera sitt arbetssätt så att det stimulerar alla elever att uppnå en optimal utveckling oberoende av deras förutsättningar.

Skolan skall ha höga förväntningar på eleverna och utgå ifrån att alla vill lära sig samt att undervisningens kvalitet är avgörande för elevernas resultat.

Lärarna skall ge mycket uppmuntran och vara flexibla när det gäller undervisningsmetoder.

Kunskapssyn

Kunskapen finns omkring eleverna. Skolans mål är att ta vara på elevernas intresse att lära sig genom att uppmuntra dem att själva ta reda på, söka och välja information från olika källor samt lära dem att kritiskt granska och strukturera den. De kunskaper som skolan lär ut skall vara kvalitativt goda. Vi skall sträva till en hög allmänbildning för att ge en god grund för vidare studier.

Baskunskaperna läsa, skriva, tala och räkna betonas starkt. Informations- och kommunikationstekniken är en naturlig del av undervisningen.

Skolan strävar till att ha samma utbud av främmande språk som övriga skolor i distriktet.

Eleverna skall ta del av aktuella händelser och kunna ta ställning till dem utifrån sina kunskaper.

Skolans drogpolicy

Vår strävan är att få eleverna att ta avstånd från droger redan innan de kommer i kontakt med sådana.

Vi informerar om alkohol, narkotika, tobak och spelberoende när det känns aktuellt, senast i åk 5-6. Vi arbetar med hjälp av värderingsövningar, diskussioner och berättelser samt filmer och föreläsare. Från och med våren 2018 använder vi materialet ”Tobaksfri Duo Åland”.

Skolhälsovårdaren, Rädda Barnen/Barnens internet, polisen, Folkhälsan och övriga sakkunniga bistår lärarna i droginformationen.

Miljöfostran

Skolan skall vägleda eleverna att bli intresserade av naturen och att vilja lära känna den och skydda den. Skolan skall hjälpa eleverna att inse att människornas val av produkter påverkar miljön omkring oss.

Vi försöker lära eleverna att bli kunniga och ansvarsfulla konsumenter genom att i undervisningen ge tid till att kritiskt analysera och ta ställning till information och reklam i media.

Vi har en dag när vi tillsammans städar skolgården och plockar skräp längs vägrenarna i skolans närhet.

I skolköket använder vi i stor utsträckning lokalt producerade/ekologiska grönsaker, rotfrukter, potatis, fisk och kött. Skolan serverar minst en vegetarisk lunch i veckan. Matresterna komposteras.

Skolan sorterar soporna i de tillgängliga återvinningskärlen.

Vid städning används så få kemikalier som möjligt.

Vi strävar till att spara el genom att släcka lampor och stänga av torkskåpen.

Jämställdhets- och likabehandlingsplan för Eckerö skola

Inledning

Skolan har en viktig uppgift i främjandet av jämställdhet och likabehandling. Varje skola är skyldig att utarbeta en jämställdhetsplan som görs upp i samarbete med personal och elever. I jämställdhetslagens 5 § och 5 a § föreskrivs om en jämställdhetsplan och innehållet i den.

I den nya läroplanen för landskapet Åland betonas jämlikhet och alla människors lika värde som ett centralt mål. FN's barnkonvention ligger som grund för läroplanens värdegrund och skolan ska arbeta normkritiskt för jämlikhet, likabehandling, rättvisa och jämställdhet.

Vår vision är att alla individer oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan övertygelse, funktionsvariation, ålder eller sexuell läggning ska mötas med respekt och ha samma förutsättningar att utvecklas och växa i en trygg skolmiljö.

Jämställdhet kan jämföras med demokrati och handlar om att vara delaktig och ha inflytande över sitt eget liv och det samhälle vi lever i. I en jämställd skola vågar varje elev vara sig själv, känna sig trygg och känna delaktighet i skolgemenskapen.

Jämställdhetsläget i Eckerö skola

Jämställdhetsarbetet har sedan Landskapsregeringen inrättade genuspedagoger varit ett prioriterat område i Eckerö skola. Vivan Nikula sade så fint att : -Har man en gång fått på sig genusglasögon, så sitter de där. Jämställdhetsarbetet är en fortlöpande process.

Utvärdering av hur åtgärderna i en tidigare jämställdhetsplan har genomförts

Vi har sedan många år vänelever. Åk 1 har en fadder i åk 4, åk 2 har en fadder i åk 6 och åk 3 har en fadder i åk 6. Detta ger en trygghet för eleverna. Vi har åtgärdat flickornas omklädningsrum, där det var insyn så fort man öppnade dörren. Detta åtgärdades med ett draperi innanför dörren. Vi har också skaffat en "omklädningsbänk" som står mitt på golvet. Detta för att eleverna inte ska känna sig så blottade.

Resultat av tidigare åtgärder

Eleverna kan vända sig till sin fadder när de känner sig otrygga. Flickorna känner sig mer avslappnade i omklädningsrummet.

Mål och åtgärder för att befrämja jämställdhet och likabehandling

Mål: En trygg miljö för alla individer.

Åtgärder: ALLA ska känna sig trygga med att ingripa om någon blir utsatt för kränkningar eller trakasserier. Med trygghetsfostran ska eleverna själva ha mod att försvara sig samt att våga berätta om sina bekymmer för någon vuxen. Trygghetsfostran ingår i t ex KiVa-lektioner, Livskunskap och "Positiv psykologi i skolan".

Kartläggning över situationer och miljöer i skolan där det känns otryggt och där trakasserier kan tänkas förekomma och en åtgärdsplan görs, följs upp och utvärderas.

Skolan ser till att ordna könsneutrala utrymmen t ex toaletter. Integritetsskyddet i omklädningsrum bör ses över.

Mål: Alla individer bör behandlas på samma sätt oavsett kön

Åtgärder: Alla i personalen är medvetna om hur de tilltalar eleverna och att förväntningarna är lika på elever oberoende vilken könstillhörighet eleven har. Bedömningen av studieprestationer får inte göras utifrån könstillhörighet.

Medvetna gruppindelningar som inte baserar sig på könstillhörighet ska tillämpas.

Mål: Ett normkritiskt förhållningssätt

Åtgärder: Synliggöra mångfald i undervisning och läromedel. Uppmärksamma och diskutera stereotyper som återkommer i läromedel, litteratur och annat undervisningsmaterial. I Utbildningsstyrelsens handbok "Jämställdhetsarbete är en kunskapsfråga" finns konkreta tips hur lärare kan arbeta med dessa frågor med olika åldrar och i olika läroämnen.

Vid behov ordna temadagar med inbjudna genuspedagoger som håller i program för dagen.

Mål: Samarbetet med vårdnadshavarna är öppet och sporrande

Åtgärder: På föräldrakvällar och möten diskuteras jämställdhetsfrågor för att hemmet och skolan tillsammans ska stödja elevernas växande när det gäller värderingar och attityder.

Föreläsningar kan ordnas i samarbete med Hem och skola föreningen.

Skolan uppmuntrar vårdnadshavarna att motivera och stödja elever med hemuppgifter på ett sätt som främjar elevens egna styrkor och intresse.

Viktigt är att båda vårdnadshavare känner sig delaktiga i samarbete med skolan och att skolan ska kontakta båda vårdnadshavare lika stor utsträckning.

Källor:

Jämställdhetslagen, läroanstalterna och könsmångfalden, Social- och hälsovårdsministeriet, 2016

Jämställdhetsarbete är en kunskapsfråga, Utbildningsstyrelsen, 2015

Utkast läroplan för grundskolan på Åland, Ålands lanskapsregering, 2020

SKOLANS TIMRESURS

Timresursens användning

Allmänundervisning 110 timmar/vecka

Klassföreståndartillägg 3 timmar/ vecka

Skolans timresurs är summa 113 timmar/vecka

Musik åk 1-6 6 timmar/vecka

Tyska åk 5+6 2 timmar/vecka

Summa: 8 timmar/vecka

Skolans timresurs (inkl språk och musik) är summa 121 timmar/vecka

Samordnad specialundervisning 12 timmar/vecka

Lärare i studio 22 timmar/vecka

Användning totalt 155 timmar/vecka

UNDERVISNINGSSARRANGEMANG

Tyngdpunktsområden

1. Basfärdigheter

Undervisningen fokuseras på att ge eleverna god förmåga i basfärdigheterna tala, läsa, skriva och räkna.

2. Utförande

Skolan arbetar för och visar på vikten av ett väl utfört arbete. Allt arbete som görs i skolan skall göras efter bästa förmåga.

3. Konfliktlösning och social kompetens

Eleverna fostras till att kunna samarbeta och lösa konflikter, samt att förstå människors olikheter. Skolan är med i KiVa-skolaprogrammet.

4. Friskvård

Skolan arbetar för att väcka ett livslångt intresse för motion och rörelse genom att ge många möjligheter till lek, idrott och rörelse.

Vi har ett motionsprojekt där vi tar en daglig promenad på ca 500m.

5. IKT

Eleverna skall få grundläggande färdigheter i datahantering, ordbehandling, programmering och skall ges verktyg att hantera och bearbeta digital information. Vi lär eleverna netetikett och källkritik.

6. Miljöfostran

Eleverna fostras i skolan till ansvarskännande individer som inser att människors handlingar och val av produkter påverkar livsmiljön och världens resurser.

Eleverna ska få lära känna sin närmiljö för att bättre kunna utveckla förståelsen av omvärlden.

Temaområden: Ibland arbetar hela skolan kring ett visst aktuellt tema. Vi deltar i Barnens litteraturdagar när det anordnas och har olika läs- och skrivprojekt under läsåret. Vi deltar i Unicef-rundan. I början av höstterminen anordnas en Komma Sammandag.

Stödundervisning (om elev tillfälligt behöver stöd)

1 veckotimme reserveras för stödundervisningen. Timmarna kan schemaläggas eller tas vid behov.

Undervisning utanför skolan

- Skolan deltar i de åländska skolmästerskapen och Stafettkarnevalen i mån av möjlighet och intresse.
- Skolan besöker Ålands museum och Stadsbiblioteket i Mariehamn.
- Skolan strävar till att göra konsert-, teater-, eller biobesök under året.
- Eleverna får under sin skoltid besöka olika delar av Eckerö, t ex. Jakt- och fiskemuseet, Hembygds museet, Post- och tullhuset och Eckerö kyrka.
- I samband med vårens utfärder i maj besöks t ex åländska kyrkor, 4H-gården, Bomarsund och Kastelholm samt andra kulturmiljöer.
- Vartannat år åker åk 5-6 på lägerskola.
- Vi strävar till att levandegöra historien i den egna kommunen.
- Årskurs 3-6 deltar i ”Prova på-dagar”, där man får prova på olika sporter.
- På vårterminen får eleverna simundervisning tre gånger per grupp.
- I maj inbjuds årskurs 6 till ÅCA på studiebesök.
- Åk 6 besöker KHS i maj.
- Sjöräddningen kommer på besök till åk 5-6 vartannat år på våren.
- Vartannat år får årskurs 5-6 utbildning i Första Hjälp.
- Vi bjuder in Barnens internet vartannat år.
- Åk 3-6 deltar i 4H:s tipsrunda årligen
- Åk 5 deltar i Barnens litteraturdagar på stadsbiblioteket.
- Vi bjuder in Naturskolan till alla klasser med jämna mellanrum.

Elevvård

Lärarna och den övriga personalen i skolan följer med elevernas välmående.

Skolhälsovårdaren och kuratorn finns på skolan varannan måndag. En gång per årskurs per termin, och oftare vid behov, hålls elevvårdsgrupp (EVG) tillsammans med skolpsykologen (i mån av tillgång), kuratorn, klassläraren, specialläraren, hälsovårdaren och assistent om det finns.

Lärarna sammankallar till möten med enskilda föräldrar och elever när det gäller mobbning.

Alla skolans klasslärare och specialläraren ingår i skolans antimobbningsteam.

Åtgärdsprogram för elever görs upp av klassläraren i samråd med specialläraren och vårdnadshavarna.

På Samplaneringen diskuteras och görs uppföljningar av elevärenden.

Skolan arbetar förebyggande genom antimobbningsprojektet KiVa-skola.

Lärarna tränar eleverna i konflikthantering och samarbete genom samtal, dramaövningar och andra övningar i klassen. KiVa-skola har ett material för åk 1 och 4 som vi går igenom.

Skolan använder också andra material t ex Livskunskap.

Varje årskurs har en vänelevsklass som man ibland har lektioner, pysslar eller gör andra saker ihop med.

Samplanering

Lärarna och assistenterna samlas till samplanering 2 h 20 min i veckan och därtill hålls planeringsdagar i början och slutet av läsåret. På samplaneringen diskuteras gemensamma angelägenheter som temadagar, evenemang på skolan, regler och schemaändringar. Här diskuteras arbetsplaner och ämnesplaner och här ventilerar lärarna och assistenterna sina erfarenheter vad gäller fostran och undervisning.

En lärare som anställts för minst ett läsår är skyldig att utöver de egentliga skoldagarna delta i studie- och planeringsarbete samt fortbildning under 18 h / läsår, utöver samplaneringen.

Oberoende av undervisningstid så är alla lärare med på gemensamma friluftsdagar, julfest, avslutningsdag samt de evenemang som nämns i Arbetsplanen.

Varje lärare bör vara på skolan 15 min före skolan börjar, för eventuell information samt för att se till eleverna.

Den lärare som har sista lektionen för dagen övervakar att eleverna kommer iväg hem med sina skolbilar.

Skoldagens start

Varje klasslärare samlar sin klass på morgonen för att informera om dagen och ta närvaro. Minst en gång per termin besöker Eckerö församlings präst skolan för en morgonsamling. Ibland har en lärare morgonsamling för hela skolan.

Elevrådsverksamhet

Redan från de tidiga årskurserna tränas eleverna att ta ansvar för, planera och utvärdera sitt arbete. Eleverna ges också i takt med stigande ålder och mognad möjlighet till medinflytande vad gäller undervisningen och skolmiljön.

Skolan har regelbundna Stormöten där ordförande, sekreterare och protokolljusterare väljs från åk 4-6. Här får barnen lära sig mötesteknik samt ta beslut i frågor som de har behörighet för.

Elevklubbar

Skolan har ingen klubbverksamhet efter skoltid. Däremot ordnar fritidsledaren, som är stationerad på skolan, ett utbud av fritidsverksamheter. Läsåret 2017/18 startade fritidsledaren ”Starka barn” för elever i åk 1-2. Läsåret 2019/20 har det varit kl 13-14 på torsdagar. Starka barn är ett samarbetsprojekt mellan Ålands idrott, kommunens fritidssektor och skola. Målet är att barnen ska få möjlighet till en extra timme lärarledd fysisk aktivitet i veckan. Aktiviteten är frivillig och bekostas med bidrag.

Fritidshemsverksamhet

Fritidshemmet Ugglorna är en integrerad del av skolans verksamhet. Fritidshemsplats erbjuds till elever i åk 1-2. Ugglorna erbjuder fritidsverksamhet mellan kl 7.00-9.00 och mellan kl 13.00-17.00.

Skolans samarbete med hemmen

Kontakten mellan skolans lärare och föräldrarna upprätthålls genom

- Wilma / skriftliga meddelanden
- telefonsamtal
- skolbesök av föräldern
- utvecklingssamtal, föräldramöten
- öppet hus i skolan

Läsåret inleds med ett gemensamt föräldramöte för skolans samtliga klasser. Gemensamt diskuteras bl. a nya skolrutiner, temaområden, ordningsregler, skolans arbetsplan, KiVa-skola samt föräldramedverkan i skolan. Även skolskjutschaufförerna inbjuds för att delta i diskussionerna om skolskjutsarna och regler kring dessa.

Fortlöpande föräldramöten hålls för att diskutera skolarbetet och eventuella trivselfrämjande evenemang.

Hem och Skola-föreningen vid Eckerö Skola ordnar höst- och vårmöten för föräldrar och lärare. På vårmötet försöker vi ordna en föreläsare, åtminstone vartannat år.

Varje klass har två valda klassföräldrar som hjälper till att ordna elevaktiviteter samt fungerar som kontaktpersoner mellan föräldrar och skola.

Klassammansättningar och gruppindelningar

Under läsåret kommer skolan att vara indelad i följande klasser:

åk 1-2

åk 3-4

åk 5-6

Vi har en studio. Till studion går ett antal elever vid behov.

Varje klass har sin egen klasslärare. Studion har en egen lärare. Föreståndaren fungerar som timlärare.

Skolan har 3 assistenter. Assistenterna finns med för att det i klassen finns en eller flera elever med särskilda behov. Assistenterna kan vid behov gå ut ur klassen med elever.

I finska har vi en grupp i åk 5 och en i åk 6.

I tyska har vi en grupp i åk 5.

UTVÄRDERING

Eleverna får ibland tillsammans med föräldrarna fylla i ett frågeformulär inför utvecklingssamtalet där de får fundera på frågor som berör skolan, hur de känner sig när de går till skolan, hur de trivs i skolan och med sina kamrater och om det är något speciellt som de funderar över. Detta formulär kan sedan ligga till grund för utvecklingssamtalet där läraren, eleven och föräldrarna diskuterar framgångar och svårigheter i skolarbetet.

Elever som behöver särskilt stöd får ett åtgärdsprogram enligt trestegsmodellen, som utvärderas regelbundet. Klassläraren ansvarar för att ett åtgärdsprogram uppgörs tillsammans med specialläraren och föräldrarna.

Skolans personal utvärderar skolåret i juni samt för löpande en pedagogisk diskussion om hur skolarbetet kan vidareutvecklas.

Lärarna gör ibland enkäter till föräldrarna eller elever om frågor som de speciellt vill ha svar på för att kunna utveckla skolarbetet.

Eleverna tränas på olika sätt att utvärdera sitt arbete.

Föreståndaren har medarbetarsamtal med skolans anställda för att ge möjlighet till enskilda samtal om det egna och det gemensamma arbetet.

SAMARBETE MELLAN STADIERNA

Förskolan:

På våren ordnar skolan ett informationsmöte för förskolebarnens föräldrar. Här informeras om vad skolan förväntar sig av de barn som börjar skolan till hösten. Vad bör man kunna för att vara ”skolberedd”, vad kan man träna hemma och när kan det vara bra att begära uppskov? Skolpsykologen kan vara inbjuden och det finns möjlighet för föräldrarna att ställa frågor. Speciallärare kan också vara med och berätta om sitt arbete med eleverna.

Inför skolstarten får förskolebarnen göra besök på skolan. Dels då de får komma till skolan vid några tillfällen på korta besök och dels vara med i en klass en hel skoldag på vårterminen. Läraren, specialläraren och skolpsykologen gör besök på förskolan för att bekanta sig med barnen redan under vintern.

En klasslärare, föreståndaren och specialläraren är med på ett vårmöte med vårdnadshavarna till de barn som ska börja i förskolan följande höst.

Daghemmet tar initiativ till ett möte för utbyte av erfarenheter mellan personalen i de båda enheterna.

Högstadiet:

Ett informationsmöte för elever och ett för föräldrar hålls av högstadiets rektor, studiehandledare och skolkuratorer under våren i åk 6. Här förklaras hur språkprogrammet är uppbyggt och elevernas möjlighet att välja ytterligare ett språk i åk 7. Här informeras om vad som kommer att vara annorlunda i högstadiet och föräldrarna ges möjlighet att fråga sådant som de undrar över. Eleverna informeras även i skolan av högstadiets rektor, studiehandledare och kurator.

Elever och vårdnadshavare funderar tillsammans över vem eleven önskar gå med i högstadiet. Inför uppflyttningen till åk 7 ifylls en överföringsblankett där det även framkommer vilka elever som har arbetat med specialläraren. Eventuella åtgärdsprogram skickas med till högstadiet.

Sexorna får besöka högstadiet en eftermiddag i maj för att bekanta sig med varandra, med klassföreståndaren och med skolbyggnaden.

HANDLINGSPLAN MOT MOBBNING I ECKERÖ SKOLA

DEFINITION

Mobbning är då någon eller några, upprepade gånger under en längre tid, trakasserar, fryser ut eller utövar fysiskt eller psykiskt våld mot en person i underläge.

Konflikt är då jämnstarka personer bråkar med varandra.

Det är fråga om mobbning när en person avsiktligt och regelbundet utsätts för sådant som får hen att må dåligt. Den mobbade har svårt att försvara sig mot den / de som mobbar.

FÖREBYGGANDE ÅTGÄRDER

- KiVa-skola
- Regelbundna konfliktlösningsövningar i klasserna. Ex. på material som används: KiVa-skolamaterial.
- Information och diskussion på föräldramöte om skolans antimobbningshandlingsplan och om hur föräldrarna kan bidra till ökad trivsel i skolan.
- Utvecklingssamtalen är tillfällen för insamlande av uppgifter om barn (inte nödvändigtvis det egna) som är utsatta för mobbning.
- Skolan har ett strukturerat rastvaktssystem. En lärare på morgonen, minst två rastvakter på förmiddagsrasten, matrasten och 13-rasten då det är mycket barn ute. Minst en rastvakt på 14-rasten. Skolan strävar till att assistenterna bistår eleverna på rasterna så mycket som möjligt.
- Läraren och eleverna gör tillsammans upp trivselregler och ser till att de följs.
- Alla klasser har en vänelevsklass i skolan och i den klassen en speciell vänelev. Regelbunden verksamhet med vänelevsklassen.
- Mycket verksamhet mellan klasserna för att alla ska lära känna varandra bättre och hitta kompisar även i andra årskurser.
- Rädda Barnen kommer regelbundet till skolan och undervisar om etik på nätet.

ÅTGÄRDER VID SIGNALER OM MOBBNING

- Samlande av fakta i KiVa-pärmen: vad som hänt, när det hänt, vilka som varit inblandade samt åtgärder som vidtagits.
- Varje månad har KiVa-teamet möte där man beslutar om åtgärder enligt KiVa-principer.
- Föräldrarna kontaktas och informeras om situationen. Alla i personalen informeras om att de skall hålla uppsikt och se hur samspelet mellan eleverna fortskrider.
- Enskilda uppföljningssamtal med de inblandade för att höra om mobbningen har upphört.
- Om mobbningen inte upphör ordnas ett möte med föräldrarna till de inblandade samt mobbarna. En överenskommelse görs om hur man ska få slut på mobbningen. Ett uppföljningsmöte bokas in.
- Om föreståndaren anser att det föreligger fara för den mobbades hälsa, kan mobbare avstängas från skolan upp till en vecka.
- Om problemen efter detta kvarstår kan skolnämnden avstänga elev för en månad.

Mobbning löser vi inte i storgrupp.

			Minimu m	Maximu m	Ec	Ec	Ec	Ec	Ec	Ec	Ec	Ec
Föreskrivet timantal i läroplanen			Av skolnämnden fastställt timantal									
Läroämne eller ämneshelhet	Vecko timmar minimum	Vecko timmar maxium	Fastställda vecko-timmar	Åk 1	Åk 2	Åk 3	Åk 4	Åk 5	Åk 6			
	Åk 1-6		Åk 1 - 6	Per v	Per v	Per v	Per v	Per v	Per v	Per v	Per vecka i medel-tal	
Svenska	32		36	7	7	6	6	5	5		6,00	
Matematik	22		24	4	4	4	4	4	4		4,00	
Naturkunskap	17		17								2,83	
Bi, Ge, Miljölära	8		8				2	3	3			
Fysik, Kemi	3		3				1	1	1			
Omgivningskunskap	6		6	2	2	2						
Samhällskunskap	11		11									
Religionskunskap och livsåskådningskunskap	6		6	1	1	1	1	1	1		1,00	
Samhällslära och ekonomi, historia	5		5				1	2	2		0,83	
Konst och färdighetsämnen	44		44									
Musik	6		6	1	1	1	1	1	1		1,00	
Bildkonst	6		12	2	2	2	2	2	2		2,00	
Slöjd	8		10	1	1	2	2	2	2		1,67	
Gymnastik och idrott	12		16	2	2	3	3	3	3		2,67	
Engelska	8		8			2	2	2	2		1,33	
Frivilligt språk	4		8									
Finska	4		4					2	2		0,66	
Franska												
Tyska	4		4					2	2		0,66	
Gemensamma läroämnena sammanlagt (exkl. frivilligt språk)	132	144	136	20	20	23	25	26	26		23,33	
Elever med frivilligt språk sammanlagt	136	148	140	20	20	23	25	28	28		24,00	

KRISPLAN FÖR ECKERÖ SKOLA 2020 - 21

Elev blir svårt skadad

Ge medicinsk första hjälp!

- A. Ambulans och polis tillkallas.
Lärarkåren underrättas.
Lärare stannar hos barnet.
- B. Föreståndaren samlar stödgruppen.
- D. Stödgruppen underrättar följande:

Familjen:

Föreståndaren underrättar om olyckan (vid dödsfall krävs tillstånd av polisen).
Föreståndaren underrättar om skolans vidare åtgärder.

Klassen:

Klasslärarna underrättar om olyckan/dödsfallet (se bilaga hur man underrättar om dödsfall)
Klasslärarna underrättar om skolans vidare åtgärder.

Övrig personal vid skolan:

Föreståndaren underrättar om fakta vid händelsen, om åtgärder som vidtagits och ev. hantering av massmedia.

- E. Stödgruppen gör en bedömning av vilka elever som har behov av särskild uppföljning och hjälp, samt av om man behöver hjälp utifrån.
- F. Stödgruppen gör upp en plan för återstoden av dagen:
  - ev. skriftlig information till alla elevers föräldrar.
  - Det är viktigt att snabbt återgå till de vanliga rutinerna i klassen.
- G. Stödgruppen diskuterar planerna för följande dag. (se bil. om uppföljn.)

Stödgruppen vid Eckerö Skola 2020

LÄRARKÅREN

Maria Bonds 38090 / 0408342812
Gabriella Lundberg 13708 / 0405817054
Anna Rydén 04573420733
Heidi Sorvettula 0503449401
Jean Karlsson 0400232925

SKOLHÄLSOVÅRDAREN

Ann-louise.ingves-asplund@ahs.ax

SKOLPSYKOLOGEN

Mimosa.Reinlund@sahd.ax

04573454213

SKOLKURATOR

Sofie.Eriksson@sahd.ax

04573451875

Elevs föräldrar eller syskon avlider

- A. Skolans föreståndare och klassläraren underrättas.
Om dödsfallet inträffar medan barnet är i skolan bör helst en av föräldrarna komma till skolan och underrätta barnet personligen.
Om lärare underrättar om dödsfallet följs anvisning nedan om hur man underrättar om dödsfall.
- B. Innan övriga elever underrättas bör läraren ta reda på vilka uppgifter familjen vill lämna ut, samt hur de bör förmedlas. (Vill den berörda eleven vara med eller inte).
- C. Det har stort symbolvärde om en representant från skolan och eventuellt några elever kan närvara vid begravningen.
- D. Vid förälders död måste lärarna acceptera att elevens arbetskapacitet sätts ned under en längre tid.

E. Låt eleven själv bestämma hur mycket han eller hon vill tala om det som hänt. Låt barnet veta att du är beredd att lyssna, närhelst han eller hon behöver någon att tala med.

ATT UNDERRÄTTA OM DÖDSFALL I FAMILJEN

1. Den person som förmedlar budskapet bör vara en person som eleven har förtroende för, helst klassföreståndaren.
2. Kontrollera budskapets riktighet först. Ta reda på när och hur det hände innan barnet meddelas.
3. Samtalet bör äga rum på ostörd plats där man kan sitta ned.
4. Budskapet ska förmedlas öppet och rakt på sak, men med tid för mental förberedelse. Berätta att du kommer med dåliga nyheter och berätta sedan vad som hänt. Det är olämpligt att skjuta upp information tills eleven precis ska gå hem.

Efter att budskapet meddelats ska man sitta kvar hos eleven för att stötta och ta emot eventuella reaktioner.

5. Undvik uttryck av typen ”Allt kommer att bli bra” eller ”Tiden läker alla sår”.
6. Lämna inte eleven ensam, låt andra gå med eventuella besked. Fysisk kontakt kan ha en lugnande inverkan, men om eleven inte vill ha kroppskontakt ska det respekteras.
7. Läraren bör följa eleven hem eller till den plats där familjen är.
9. Med familjens tillåtelse informeras klassen om dödsfallet så snart som möjligt.

ATT INFORMERA OM KLASSKAMRATS ELLER LÄRARES DÖD

Följ samma procedur kompletterad med följande åtgärder:

- a) Fråga om någon redan kände till dödsfallet och hur de fick veta det.
- b) Ge eleverna tillfälle till spontana frågor och kommentarer.
- c) Lägre klasser: Berätta vad döden innebär. Var konkret: man andas inte längre, hjärtat har slutat att slå osv. Berätta att den döde aldrig kommer tillbaka.
- d) Informera eleverna om hur de närmast följande dagarna kommer att vara upplagda. Berätta om ev. ritualer t.ex.
- e) Berätta om vanliga reaktioner man kan få av sorgliga nyheter.
- f) Genomför en kort ceremoni som avslutar budskapet. Ex. tända ett ljus eller hissa flaggan på halv stång.
- g) Tala om att ni följande dag kommer att ha ett samtal i klassen om det som hänt.

UPPFÖLJNING DE NÄRMASTE DAGARNA

1. Utvärdera föregående dag och gå igenom planerna för dagen.
2. Anordna klassrumssamtal (se bilaga om klassrumssamtal).
3. Anordna gruppsammankomster för starkt berörda barn.
4. Vid olycksfall utan dödlig utgång. Låt klassen besöka sjukhuset.
5. Håll ett personalmöte vid dagens slut:
  - förmedla aktuell information och redogör för den vidare planeringen.
  - hjälp lärarna uttrycka sina tankar och reaktioner.
6. Kontakta familjen för att uttrycka skolans medkänsla och erbjuda stöd.
7. Genomför ritualer i klassrummet eller med hela skolan samlad.
8. Hjälpsyskon och nära vänner att återgå till normala rutiner.
9. Diskutera med eventuella syskon om återkomsten till skolan och ta upp sådant som barnen oroar sig för.
10. Låt eleverna delta i jordfästningen med lärare och/eller föräldrar.
11. I de fall där syskon eller nära vänner får problem i skolan. Överväg att reducera skolarbetets omfattning och erbjud barnen extra hjälp.
12. Se till att lärarna inhämtar sådan information som gör att särskilt känsliga elever får den hjälp de behöver.
13. Låt klassen skriva brev eller rita teckningar till den döde elevens syskon och föräldrar.

KLASSRUMSSAMTAL

Klassrumssamtal kan användas vid alla krishändelser som berör många elever. Syftet är att klarlägga vad som hänt, ge eleverna möjlighet att dela sina reaktioner med varandra, att berätta för dem att reaktionerna är normala samt att hjälpa dem att stötta varandra. Ett sådant samtal kan ta upp till ett par timmar. Man bör ändå undvika att lägga in pauser om det inte gäller de allra yngsta eleverna.

Introduktion

Läraren betonar att när någon dör får man många tankar och intryck som är viktiga att tala om, eftersom det hjälper oss att förstå bättre. Även om det gör ont att tala om det så kan det leda till att det gör mindre ont längre fram. Läraren ger barnen några regler att följa i samtalet.

1. Eleverna ska inte berätta utanför klassrummet vad deras klasskamrater tänkt eller känt. De får däremot gärna berätta vad de själva tänkt.
2. Ingen får efteråt retas eller kritiseras för vad han/hon sade eller för hur man reagerade. Att någon gråter eller blir arg är helt normalt och ingen ska klandras för det.
3. Var och en talar för sig, ingen talar för någon annan.
4. Ingen är tvingad att yttra sig under samtalet, förutom att berätta hur de fick reda på vad som hade hänt.

Fakta

Barnen berättar om hur de fick reda på dödsfallet. VAD de fått veta, av VEM de fått veta, NÄR de fick veta det. Detta förhindrar ryktesspridning och blir en gemensam plattform från vilken man kan förstå det inträffade. Genom denna faktagenomgång får läraren också klart för sig om någon elev är mera berörd än de andra. Dvs om de varit vittne till dödsfallet eller om de informerats på ett brutalt sätt.

Läraren berättar vad han/hon vet. Ta reda på så mycket fakta som möjligt först. Barns stora behov av konkret information underskattas ofta av vuxna. Ta kontakt med hemmet för att höra vad som får och inte får berättas.

Ta reda på om berörda elever vill vara med vid genomgången eller inte.

Ställ gärna frågor som: ”Vilken var din första tanke när du hörde talas om händelsen?” och ”Vad var det värsta med det du var med om?”.

Undvik kommentarer som ”Ja, det är helt normalt.” Fråga istället ”Var det någon annan som upplevde något liknande?” På så vis låter man barnen uppleva att de reagerat som de andra.

Om någon elev beskriver en mycket avvikande reaktion undviker man att efterlysa liknande reaktioner hos de andra och bekräftar istället barnets reaktion.

Reaktioner

Barnen berättar om alla sina tankar och reaktioner om vad som hänt. Uppmuntra dem att berätta om hur de kände det direkt efter att de hade fått reda på dödsfallet, hur det kändes på natten efteråt och hur de känner det nu. Barnen uppmuntras att dela med sig av sina reaktioner.

I de lägsta klasserna kan man ta hjälp av t.ex. teckningar. Man kan inleda med:
”Jag ska nu ge er var sitt papper där ni kan rita vad ni tänker och känner.”

Man kan även hjälpa barnen att med ord uttrycka och därmed motverka den hjälplöshet de känner, t ex. genom att be dem skriva ner sina tankar och reaktioner. De kan få till uppgift att fullfölja meningar som:

”Det första jag hörde om olyckan var...”

”Det värsta jag upplevde var...”

”Jag blir ledsen när jag tänker på...”

”Jag önskar att jag kunde ha gjort...”

Barnen kan läsa dikter och berättelser för att hedra sin döda klasskamrat.

Barnen kan uppvisa starka reaktioner. Om så sker är det viktigt att läraren försöker att visa omsorg och stöd samt att uppmuntra de andra barnen att stöda den som gråter. Man kan t.ex be dem lägga armen om eleven eller fråga vad de andra känner när Sven gråter.

Var återhållsam med att låta eleverna berätta mycket privata saker, då de kan ångra detta senare.

Information

Läraren sammanfattar det barnen berättat och betonar likheter i deras tankar och reaktioner. Man bör också informera om andra normala reaktioner som kan uppstå vid denna typ av händelser. Det är bra att förbereda barnen på att de kanske fortsätter att tänka på den aktuella händelsen under den närmaste tiden. Upplys dem om att det även är normalt att inte tänka på det.

Läraren kan vidare uppmana eleverna att:

- tala med sina vänner om det som hänt
- tala med sina föräldrar om tankar och intryck
- skriva dagbok
- stötta varandra
- skaffa sig faktaupplysningar om de behöver det

- vid behov ta kontakt med läkare
- snabbt komma igång med sådant de brukar göra på fritiden

Det är bra om eleverna kan få en informationsfolder med sig hem som behandlar hur barn kan reagera i sådana här situationer.

Avslutning

Gör upp planer för den närmaste framtiden.

- begravningen
- uppföljning
- ev en gemensam aktivitet i klassen. T ex att sy ett lapptäcke eller rita en stor teckning till de sörjande, kan ge klassen möjlighet att visa sin medkänsla med de drabbade.

Fråga eleverna om något är oklart och vad de tyckte om pratstunden.

Om någon elev reagerade särskilt starkt bör läraren söka upp och tala med dem individuellt efteråt. Uppmana också eleverna att ta kontakt om de behöver prata ytterligare om dödsfallet.

Vidare ska läraren bedöma om det finns enskilda barn som behöver terapeutisk hjälp. Om så är fallet bör barnets föräldrar kontaktas.

För den som vill läsa mer finns Atle Dyregrovs bok ”Barn i sorg” att låna i lärarbiblioteket.

ORDNINGSREGLER

vid Eckerö skola

ELEV SKALL

- komma i tid till skolan
- gå direkt, lugnt till sin klass då skolklockan ringer in
- ställa skorna snyggt och hänga upp kläderna snyggt
- gå ut på rast då lektionen är slut
- vara flitig och uppmärksam samt göra sina hemuppgifter
- följa de vuxnas uppmaningar
- hälsa på de den möter
- säga tack och varsågod
- vara vänlig och hjälpsam mot alla i skolan samt uppföra sig väl
- vara rädd om skolans, kamraternas och egna tillhörigheter
- betala ersättning om hen avsiktligt förstör något i skolan
- tala om för en lärare om något känns fel
- ta reda på och arbeta in det man missat vid frånvaro

ELEV FÅR INTE

- klättra i träd på skolgården
- kasta sten eller snöboll på skolgården
- åka cykel eller sparkstötting på skolgården
- ta med godis eller annat olämpligt (t ex farliga eller dyrbara föremål) till skolan

ELEV FÅR INTE UTAN LÄRARES TILLSTÅND

- använda mobiltelefon under skoltiden, d v s förrän man kommit hem.
- bli borta från skolan av annan orsak än sjukdom
- avlägsna sig från skolans område under skoltid (även när man väntar på skoltaxi)
- vistas på skolans område efter sina lektioners slut för dagen

Sant-plan för Eckerö skola

På Eckerö skola informerar vi i åk 5-6 om tobakens och alkoholens skadeverkningar i samband med att vi läser om människokroppen. Vi är också med i projektet Tobaksfriduo.

I åk 5-6 arbetar läraren med värderingsövningar, t ex KiVa-skola och material från Nykterhetsförbundet, Hälsa och Trafik r.f. Klassen tittar på filmer i ämnet.

I alla årskurser från och med åk 1 arbetar vi med att bygga upp barnens självkänsla med etiska samtal och övningar.

Vi tar hit föreläsare för föräldrar för att mobilisera föräldrarna i arbetet mot droger.

Åtgärder vid missbruk

Om vi upptäcker att en elev röker eller är påverkad av alkohol eller andra droger, tar vi genast kontakt med hemmet. Om det upprepas tar vi även kontakt med sociala myndigheter.

Förundervisningsplan för Eckerö skola

Vi har tillsammans med daghemmet Nyckelpigan kommit överens om följande:

Svenska

Förskolan

- övar rätt penngrepp
- övar skedgrepp och att äta "fint" med kniv och gaffel
- Bornholms språklekar
- de barn som är intresserade av alfabetet ska man styra åt rätt håll dock utan regelrätt läsundervisning
- om barnen vill lära sig skriva siffror och bokstäver så ska barnträdgårdsläraren visa dem att man skriver bokstäver och siffror uppifrån
- träna grov- och finmotoriken
- skriv- och läsriktningen. Öva den i olika sammanhang dock utan skriv- och läsinlärning
- sagoläsning samt att få diskutera det man hört. Svåra ord, orsaker till att det gick som det gick etc.
- lägesbegrepp, på, under, i ,över etc.

Skolan

- tränar bokstavsskrivning
- fortsätter med språklekar
- läs- och skrivundervisning

Matematik

Förskolan

- jämförelseord, lång, kort, först, sist
- ramsräkna till 10
- praktisk matte, leka affär
- begrepp runt tiden, morgon, dag, skymning etc.
- bekanta sig med almanackan, årstider, månader, år, veckodagar
- ordningstalen berörs i leken, första, andra etc.
- geometriska former, cirkel, kvadrat etc.
- räknesor, diskutera praktisk matematik i enkel form
- bakning, mäta med måttsats
- para ihop siffra och mängd genom lek

Skolan

- sifferskrivning
- jämförelseord, större än, mindre än, lika med, med tillhörande tecken
- addition och subtraktion
- tiokamraterna
- jämna och udda tal
- klockan
- praktisk matematik

Hembygd

Förskolan

- familjen utgående från barnen, husdjur, husen vi bor i etc.
- färgerna i lek och skapande verksamhet
- årstiderna
- hemkommunen, barnens egen adress, vad finns i din by?
- naturen, årstidernas växlingar, kretsloppet, vanliga träd och blommor
- kläder efter väder, träna på- och avklädning
- trafiken, några vägmärken, övergångsställen, hur går man på vägen, reflexer etc.
- mattider, vikten av att äta frukost, vad ska man äta?
- sopsortering, återvinning
- första hjälp, vad gör man om något händer?

- Studiebesök på Eckerö brandstation och räddningsverket i Mariehamn, ev. studiebesök på sjukhuset.

Skolan

Bygger vidare på förskolans undervisning

- familjen, förr och nu, besöker Hembygdsgården
- årstiderna
- skolan
- trafiken
- veckodagar, månader, år
- väderlek
- kroppen och kosten
- yrken
- rymden

Religion

Förskolan

- stora högtider
- etik och moral, hur man handlar i olika situationer
- kyrkobesök
- sångsamlingar med kyrkoherden och kantorn

Skolan

Bygger vidare på förskolans undervisning

- högtider
- etik
- morgonsamlingar med besök av kyrkoherden och kantorn

Slöjd

Förskolan

- trä i tråd i en nål
- tråckelstygn, langettstygn
- klippa med sax
- tvinna snodd, sy sytavlor, sy på våffeltyg, sy fildjur
- fingervirkning

Skolan

- inte så mycket våffeltyg
- göra knut på tråden

Bild

Förskolan

- pyssel
- skapande konst, färgerna
- "månadsgubben" – rita en människa varje månad till musik. Man samlar bilderna till en bok så man kan se förändringar

Gymnastik

Förskolan

- åla, krypa, hoppa på ett ben mm
- leka inne och ute
- använda olika kroppsdelar, träna kroppsuppfattning
- upptäcka glädjen i att röra sig
- röra sig i naturen, vara ute i alla väder
- bekanta sig med skolans gymnastiksal en gång per vecka under våren.

Handlingsplan för läs- och skrivsvårigheter

Handlingsplan

- för elever med läs-, skriv- och matematiksvårigheter

- för elever med specifika läs-, skriv- och matematiksvårigheter

Inledning

Kommunerna Eckerö, Hammarland, Jomala, Lemland och Lumparland på Södra Åland, utgör tillsammans Södra Ålands högstadiedistrikt, som är upptagningsområde för Kyrkby Högstadieskola i Jomala.

Handlingsplanen för elever med läs- och skrivsvårigheter/specifika läs- och skrivsvårigheter samt matematiksvårigheter/specifika matematiksvårigheter gäller gemensamt för alla skolor i distriktet och berör all personal verksam inom skolan. Utifrån en helhetssyn på den enskilda eleven uppgörs ett individuellt åtgärdsprogram (se bilaga 1) som möjliggör kontinuitet och uppföljning av elevens lärande. Åtgärdsprogrammet följer med vid stadieövergångar och eventuellt skolbyte. Till åtgärdsprogrammet bifogas även APS-IP-blanketten där alla eventuella stödåtgärder framkommer (se bilaga 2). Handlingsplanen grundar sig på Ålands landskapsregerings, utbildningsbyråns, trestegsstöd Läroplan – stöd för lärande och skolgång (se bilaga 3). Ett annat dokument som ligger som grund för handlingsplanen är planen för oro (se bilaga 4).

Denna handlingsplan är baserad på Grundskolelagen (1995:18), för landskapet Åland, Grundskoleförordningen för landskapet Åland (1995:95), Landskapet Ålands läroplan för grundskolan (1996, reviderad 2015).

Mål

- Att vi inom södra Ålands högstadiedistrikt har ett gemensamt synsätt, som har sin grund i trestegsstödet (se modell ASM-triangeln i bilaga 5), på elevens läs- och skrivsvårigheter/specifika läs- och skrivsvårigheter samt matematiksvårigheter/specifika matematiksvårigheter och som sträcker sig genom hela grundskolan.
- Att undervisningen på samtliga stödnivåer bedrivs av lärare med kunskaper och förståelse för eleven i fråga, samt att fortbildning och studier ger lärarna fortsatta fördjupade insikter i de olika ämnena.

Begrepp

Läs- och skrivsvårigheter är ett övergripande begrepp som innefattar alla svårigheter inom läs- och skrivutvecklingen där specifika läs- och skrivsvårigheter är en av dem. Syftet med handlingsplanen är att elever ska ges möjlighet att tillgodogöra sig undervisningen, utveckla sin studie-förmåga optimalt och utveckla en positiv självbild.

Möjliga faktorer som kan orsaka läs- och skrivsvårigheter/specifika läs- och skrivsvårigheter:

Bild enligt Christer Jacobson¹. (Jacobson 2006).

Specifika läs- och skrivsvårigheter - definition

"Dyslexi² är en nedsättning i vissa språkliga funktioner, särskilt de fonologiska (fonologi avser språkets ljudmässiga form), som är viktiga för att kunna utnyttja skriftens principer för kodning av språket. Nedsättningen ger sig i första hand tillkänna som svårigheter att uppnå en

automatiserad ordavkodning vid läsning. Men den kommer också fram tydligt genom dålig stavning. Sekundära konsekvenser kan innefatta svårigheter med läsförståelse och begränsad läserfarenhet, vilket kan

¹I distriktets handlingsplan har vi bytt ut begreppet dyslexi mot specifika läs- och skrivsvårigheter

²Specifika läs- och skrivsvårigheter

hämna tillväxten av ordförråd och kunskap om omvärlden. Den dyslektiska nedsättningen går i regel igen i släkten, och man har anledning att anta en genetisk disposition som kan medföra neurobiologiska avvikelser. Karaktäristiskt för dyslexi är att den är varaktig och svårbehandlad. Även om läsningen efter hand blir acceptabel, kvarstår oftast stavningsproblem. Vid en mer grundläggande kartläggning av fonologisk förmåga finner man att svagheter på detta område kvarstår upp i vuxen ålder". (Lundberg, 2010).

Kännetecknen och symptom för specifika läs- och skrivsvårigheter (FDB, 2014):

- Osäker på bokstävernas ljud och utseende
- Utelämnar bokstäver
- Läser fel på småord
- Kastar om bokstäver
- Glömmer prickar och ringar
- Otydlig handstil
- Läser långsamt och hackigt
- Läser fort och gissar
- Har svårt att förstå vad hen läser men förstår när någon annan läser text
- Blir fort trött och får ont i huvudet vid läsning
- Har svårt att hinna läsa textremsan på TV
- Har svårt att minnas ordningsföljden i alfabetet eller på veckans dagar

Matematiksvårigheter/Specifika matematiksvårigheter - definition

"När man pratar om inlärningssvårigheter i matematik innebär det att barnet har ovanligt svårt att tillägna sig basfärdigheter i matematik trots att barnet fått undervisning och stöd. Oftast bedöms detta i relation till hur snabbt och med hur stor arbetsinsats jämnåriga barn vanligtvis lär sig samma saker.

Med inlärningssvårigheter i matematik avses inte färdighetsbrister i

mera komplicerade matematiska färdigheter, så som i algebra eller trigonometri. Förenklat kan man säga att vi talar om svårigheter vid inläring eller bristande inlärningsberedskap gällande de färdigheter som lärs ut i skolan och som eleverna förväntas tillägna sig under de första skolåren. Enligt beräkningar förekommer matematiska inlärnings-svårigheter hos ungefär 3-7% av eleverna. Räkna man med alla mindre problem med matematik blir antalet väsentligt större." (Niilo Mäki Institutet, 2015).

Förutom allmänna matematiksvårigheter orsakade av tex inlärnings-svårigheter, en negativ inställning till undervisningen, emotionella, sociala och neuropsykiatriska faktorer, kan det även finnas specifika matematiksvårigheter.

Kännetecken och symptom för specifika matematiksvårigheter (Niilo Mäki Institutet, 2015):

- Räknesvårigheter väldigt tidigt, redan från förskoleålder
- Svårt att lära sig multiplikationstabellen
- Kastar om siffror – 346 kan bli 364
- Svårt att uppfatta antal och mängd
- Svårt att komma ihåg siffror så som telefonnummer och liknande
- Svårt att skilja på höger och vänster
- Svårt att läsa kartor
- Svårt att kolla busstabeller

Screening

Inom Södra Ålands högstadieskolor görs kontinuerligt screening av elevernas läsning och skrivning. Vid behov gör skolpsykologen vidare utredningar.

Utifrån screeningarna görs en helhetsbedömning och beslut tas om eventuella åtgärder inom trestegsstödet. Vid behov tas ärendet upp i skolans elevvårdsgrupp, EVG. Åtgärdsprogrammet uppgörs i ett samarbete mellan klassföreståndare/klasslärare/ämneslärare och speciallärare. Det presenteras för eleven och vårdnadshavare. Åtgärdsprogrammet ska utvärderas regelbundet.

Differentiering

Trestegsstödet förutsätter att läraren använder mångsidiga arbetsätt och metoder som beaktar elevernas förutsättningar. Uppmärksamhet bör fästas vid elevernas olika sätt att lära sig. De tre viktigaste dimensionerna i differentiering är variationen i studiernas omfattning, tempo och djup. (Vataja, 2011).

Källor:

FDB - Föräldraföreningen för Dyslektiska barn. 2014. LÄSK-pärmen. FDB, Stockholm.

Jacobson, Christer. 2006. Dyslexi – aktuellt om läs- och skrivsvårigheter. *Svenska Dyslexiföreningens och Svenska Dyslexistiftelsens tidskrift nr 4/2016*. https://www.spsm.se/contentassets/e5b66454842b4432b786e43307ed6d1d/jacobson_hemsidan.pdf. (Hämtad 6.9.2016).

Lundberg, Christer. 2010. *Läsningens psykologi och pedagogik*. Natur & Kultur.

Niilo Mäki Institutet. Lukimat. 2015. *Inlärningsvärigheter i matematik*. <http://www.lukimat.fi/matematik/for-foraldrar/inlarningsvarigheter-matematik> (Hämtad 6.9.2016).

Vataja, Pia. 2011. Differentiering i praktiken - praktiska tips för vardagen. <http://www.speres.fi/Site/Data/839/Files/material/inklusion/inklusion2012/Differentiering.pdf> (Hämtad 6.9.2016).

Bilagor:

Bilaga 1: Åtgärdsprogram

Bilaga 2: APS-IP-blankett

Bilaga 3: Läroplan - stöd för lärande och skolgång, bilaga 9, ÅLR 2014/3157

Bilaga 4: Läroplan - stöd för lärande och skolgång, bilaga 2, ÅLR 2014/3157

Bilaga 5: ASM-triangeln *Handlingsplanen är reviderad hösten 2016 av Mimmi Nyholm, Camilla Häuselmann, Ulf Nyback och Jessica Järneström.*

Denna handlingsplan ska finnas tillgänglig för samtliga lärare och annan berörd personal.

FORTBILDNINGSPLAN för läsåret 2020/2021

Fortbildning	Åtgär av fortbildningskvoten	Kommentar
En välmående skola	6 timmar	Gemensam kick-off för de Åländska grundskolorna 14.8.2020 kl. 09.00-15.00
Utvärdering, planering och uppföljning skolvis	6 timmar	Enligt rektorns/skolföreståndarens anvisningar
Implementering av den nya läroplanen och dess fokusområden	18 timmar	Under läsårets gång

Fortbildningsplan 2020-21 för Eckerö skola

Beviljat anslag för 2020 var: 3945,00 €

Implementering av den nya läroplanen 500,00 €

Enskild fortbildning utgående från egen plan 1395,00 €

Kurser anordnade av Högskolan 1395,00 €

Utvärdering av skolåret 500,00 €

IKT-fortbildning 750,00 €

SETT-mässan 500,00 €

Dialog 250,00 €

Distriktsmötets gemensamma fortbildning 800,00 €

Kvalitetsmässan i Göteborg/Rektorsdagar 800,00 €

Specialundervisning

Varje elev som är i behov av stöd har rätt att få specialundervisning. Specialundervisningen ska vara en naturlig del av skolans övriga undervisning. Specialundervisningens målsättning är främst att upptäcka och hjälpa de elever som har eller kan tänkas få svårigheter med läsning, skrivning, tal, matematik, inläring, koncentration och motorik så tidigt som möjligt. Kartläggning av dessa svårigheter bör ske redan på daghemmet i samråd med dess personal, föräldrar, skolpsykolog, hälsovård och eventuell annan expertis. Även andra svårigheter som nedsatt syn-, hörsel- eller rörelseförmåga bör kartläggas. Insatser sätts in, antingen i klassen, enskilt eller i liten grupp.

Skolans speciallärare träffar alla förskolebarn ett par gånger på våren. Då observeras barnen i förundervisningen.

På höstterminen i årskurs 1 kartlägger specialläraren alla elever genom tester som omfattar fonologisk medvetenhet, talstatus, bokstavskänedom och läsförmåga.

I början av höstterminen är specialläraren mycket med i årskurs 1 för att observera. Specialläraren ser hur eleverna fungerar i grupp, hur de kan koncentrera sig, ta emot information osv.

Specialläraren observerar och testar (screening) alla skolans elever under höst- och vårterminen enligt schema som speciallärarna i distriktet har beslutat om. Specialläraren ansvarar för kartläggningen samt för uppföljningen av resultaten. Elever med svaga testresultat kan utredas vidare av specialläraren. De får även träna under kortare perioder i intensiva träningspass på sina svårigheter tillsammans med specialläraren. Då inläringssvårigheterna är en del av en mera omfattande utvecklingsproblematik kan kartläggningen följas upp av en utredning av skolpsykologen som kan remittera vidare till barnneurolog, sjukgymnast, ögonläkare m.m.

Alla elever som löper risk att misslyckas med sitt skolarbete i något ämne har rätt att få ett åtgärdsprogram utformat enligt trestegsstödet, som är beslutat om i landskapet Åland. Åtgärdsprogrammet skrivs på någon av de tre nivåerna: allmänpedagogiskt stöd (AP), specialpedagogiskt stöd (SP) eller mångprofessionellt stöd (IP). Åtgärdsprogrammet utformas i samarbete med elev, föräldrar, klasslärare och speciallärare. Ibland även tillsammans med föreståndare, skolpsykolog eller annan expertis. Specialläraren fungerar på de två första stödnivåerna (AP, SP) främst som handledare för klassläraren/ ämnesläraren, som skriver åtgärdsprogrammet. Om stödet på den första nivån (AP) anses otillräckligt tar specialläraren initiativ till en pedagogisk utredning, som ligger som underlag för åtgärdsprogrammet på den andra nivån (SP). Anses detta åtgärdsprogram vara otillräckligt tar specialläraren initiativ till en pedagogisk utredning och svarar för att en individuell plan (IP) i ett eller flera ämnen skrivs inom det mångprofessionella stödet. Skoldirektören tar beslutet om att en individuell plan (IP) uppgörs. Åtgärdsprogrammen behandlas regelbundet i skolans EVG-grupp, som ska godkänna överföringen av eleven mellan de tre stödnivåerna. Åtgärdsprogrammen (AP, SP och IP) utvärderas och uppdateras regelbundet, minst en gång per termin.

Vid bedömningen av lärandet ska hinder som förorsakas av elevernas handikapp eller sjukdom beaktas. Elev och föräldrar informeras regelbundet om elevens framsteg i de olika ämnena. Har en lärokurs i ett ämne anpassats enligt individuell plan (IP) bedöms eleven utifrån den lärokursen med en asterisk (stjärna) samt en skriftlig kommentar på betyget. Har eleven ingen IP bedöms eleven enligt allmän lärokurs.

Skolans ledning har ett särskilt ansvar för att specialundervisningen ordnas på ett sådant sätt att ansvarsfördelningen är tydlig för lärarkollegiet och andra berörda. Alla föräldrar är välkomna att ta kontakt med specialläraren om de önskar.

Dataundervisning

I läroplanen sägs:

”Datorer är arbetsredskap och pedagogiska hjälpmedel som med lämplig programvara och kringutrustning effektiviserar och förenklar insamling, bearbetning, presentation, förmedling och lagring av olika uppgifter. Kommunikation med hjälp av datorer ger nya möjligheter till informationsutbyte mellan människor.”

”Användningen av datorer ökar över allt i samhället. Eleverna i grundskolan skall därför lära sig använda en dator och få grundläggande kunskaper om basutrustningen och programmen. Med stöd av dessa kunskaper kan eleverna lära sig nya program och utnyttja datateknik inom andra läroämnen.

Datorstöd i undervisningen kan ge även elever med koncentrations- och inlärningssvårigheter och olika handikapp nya möjligheter. Det är därför ändamålsenligt att det finns en dator i varje klassrum. Undervisningen sker integrerat i elevernas skolarbete i ämnena svenska, matematik, historia, religion, naturkunskap och engelska.

Lärplattformen Wilma/ItsLearning är ett bra redskap som vi använder.

Mål för årskurserna 1-2

Allmän kunskap

- kan starta datorn och logga in, logga ut och stänga av
- kan använda tangentbordet: bokstäver, siffror, backsteg, delete, mellanslag, enter och shifttangenter.
- kan starta ett namngivet program
- vet vad en ikon är

Mål för årskurserna 3-4

Allmän kunskap

- kan minimera/maximera ett fönster
- kan växla mellan program i aktivitetsfältet
- kan använda rullningslisterna i ett fönster
- kan öppna en namngiven fil i ett program
- kan spara en fil under arbetets gång
- kan skriva ut ett dokument
- kan flytta överlappande fönster i bildskärmen
- ser skillnad mellan aktivt och inaktivt fönster
- kan kopiera eller flytta filer från en enhet till en annan
- kan öppna en namngiven fil utanför ett program. Dvs känner igen ikonerna.
- spara och namnge en fil i en bestämd destinationsmapp på eget område.
- kan välja skrivare
- kan arbeta med snabbmenyn bakom högra musknappen.
- kan grunderna i fingersättning
- kan skapa en ny mapp och namnge denna

- kan radera en fil
- kan använda rätt terminologi (på den nivå de befinner sig)
- kan använda olika dataprogram

Ordbehandling

- kan skriva, markera och radera text
- kan ändra teckensnitt och teckenstorlek
- kan framhäva enskilda ord med fet eller kursiv stil eller stryka under
- kan justera text enligt *vänster*, *höger* och *centrera*
- kan kopiera/klistra in text/klippa ut
- kan ångra
- kan infoga bild via menyposter och formatera bild genom att "högerklicka"

Mål för årskurserna 5-6

Allmän kunskap

- kan hitta filer på olika sätt
- kan byta namn på en redan befintlig fil
- kan växla mellan olika fönster i samma program
- kan ändra utskriftsformat
- kan justera marginaler
- kan stänga fönster utan att stänga programmet
- kan tangentbordskommandon
- kan använda stavningskontroll
- kan använda tab-funktionen

Ordbehandling

- kan justera text enligt *vänster, höger, centrera och marginal*
- kan infoga bild, dokument
- kan olika sätt att markera text

Bildbehandling

- kan använda scanner om det finns på skolan
- kan använda digitalkamera om möjlighet finns
- kan infoga bilder från olika media
- kan formatera bild
- presentation med hjälp av enklare bildspel

Internet

- kan öppna en Internetsida när adressen är given
- kan kopiera text och bild från en webbsida/dokument
- kan spara bild på egen enhet
- kan använda sökmotor (dvs enkel sökning) på Internet
- kan skicka och besvara ett e-postmeddelande
- kan bifoga filer till ett e-postmeddelande

För samtliga årskurser

Etik

För användning av e-post och Internet skall skolan meddela eleverna om vilka regler som skolan följer. Undervisning om Internets faror och möjligheter ska ges. Elevernas besök på hemsidor ska kunna övervakas och loggas. Läraren ska vid behov kunna granska elevernas e-post.

Säkerhet

Skolan ska ha ett tekniskt välfungerande skydd mot yttre angrepp. Eleverna ska få undervisning om de faror som föreligger och hur man kan skydda sig.

Copyright

Begreppet copyright ska förklaras och eleverna skall lära sig vad man får och inte får göra med material som man hittar på Internet.

Kursplaner

matematik – lågstudier i SÅHD

SYFTE

Matematikundervisningen har som uppgift att utveckla elevernas kreativa och exakta tänkande. Undervisningen ska ge eleverna möjligheter att lära sig matematiska begrepp och olika metoder att lösa problem. Den ska ge eleverna sådana kunskaper och färdigheter som de behöver i andra skolämnen, vid fortsatta studier, på fritiden och i arbetslivet – inte minst att tillämpa matematik i praktiska situationer.

Matematik

Åk 1

Talbegreppet

Naturliga tal 0-100

- talföljder
  - tiopar, tvillingar,
  - större än, mindre än lika med
  - sifferskrivning
- Talskrivning

Räknesätten

Addition och subtraktion inom talområdet 0-10, 0-20, 0-100

Sambandet mellan addition och subtraktion

- additions och subtraktions-tabeller (0-10), (0-20)

Räknesagor

Multiplikation som upprepad addition

- additions och subtraktions-tabeller (0-20)

Enkel division (likadelning)

Algebra

Prealgebra

Åk 2

Talbegreppet

Naturliga tal 0-1.000

- talföljd
- större än, mindre än
- lika med

Positionssystemet (tiosystemet)

Räknesätten

Addition och subtraktion inom talområdet 0-100, 0-1000

Add- och subtr algoritmen

(med en växling / minnessiffra)

Laborationer med multiplikationstabellerna 1-5, 10

Algebra

Prealgebra

Mätningar och enheter

Uppskattning och mätning
av längder; m, cm
Tid; hel- och halvtimme,
veckodagar, månader, datum
Pengar, dyrare - billigare

Geometri

Plangeometriska figurer; kvadrat,
rektangel
triangel, cirkel,
Lägesord, storleksord
Mönster och avbildningar
Tredimensionella figurer

Mätningar och enheter

Uppskatta och mäta
- volym (l, dl)
- massa (kg, g)
- längd (km, m, cm)
Tid; hel och halv timme,
kvart över, kvart före,
fem över, fem före,
veckodagar, månader, år
pengar

Geometri

Plangeometriska figurer; kvadrat,
rektangel,
triangel, cirkel
-sträckor och omkrets, rät linje, vinkel
Mönster och avbildningar
Tredimensionella figurer

Åk 3

Talbegreppet

Naturliga tal 0-10.000,
-talföljder
-talens storleksordning
Positionssystemet (tiosystemet)
Talskrivning
Decimalform; tiondel, hundradel
Bråk som del av antal och del av helhet

Räknesätten

Addition och subtraktion inom
talområdet 0-10000
Additionsalgoritm med minnessiffra

Subtraktionsalgoritm med en växling
(lån)

Sambandet addition - subtraktion
Multiplikationstabellerna 1-10
Multiplikationsuppställning
Sambandet multiplikation - division
Divisionstabeller, enkel division med rest
Sambandet multiplikation - division
Räknesagor
Add. och subtr. av bråk med lika nämnare

Algebra

Prealgebra
Mätningar och enheter
Tid; s, min, h
Klockan; analog och
digital tid
Kalendern
Längd; km, m, cm, mm
Massa; kg, g
Volym; l, dl
Valuta: euro, cent

Geometri

Plangeometriska figurer;

kvadrat, rektangel, cirkel,
triangel – sida, hörn, vinkel
Mönster och avbildningar
Tredimensionella figurer
Koordinatsystem
Mönster och avbildningar

Åk 4

Talbegreppet

Naturliga tal 0-100.000,
-talföljder
-talens storleksordning
Positionssystemet (tiosystemet)
Talskrivning

Räknesätten

Additionsalgoritm med flera
minnessiffror
Subtraktionsalgoritm med flera
växlingar / lån
Multiplikationstabellerna (1-10) snabbt
och säkert
Multiplikation med 10
Division med ensiffrig nämnare

Division av tal som slutar på 0

Multiplikationsalgoritm

Algebra

Prealgebra
Mätningar och enheter
Räkneoperationer med tid
Tidtabeller
Enhetstabeller, enhetsprefix
Längd; mil, km, m, dm, cm, mm
Massa; ton, kg, hg, g
Volym; l, dl, cl, ml
Valuta; euro, cent
Termometern

Geometri

Plangeometriska figurer; namnge och
rita

Kub och räblock
Omkrets
Vinklar

Åk 5

Talbegreppet

Naturliga tal 0-1000.000

Positionssystemet

Decimalform; tiondel, hundradel, tusendel

Procentbegreppet

Tal i bråkform och i blandad form

Addition och subtraktion av liknämninga bråk

Sambandet mellan bråk, decimaltal och procent

Samband mellan bråk, decimalform, procent

- $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{3}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{5}$, $\frac{1}{10}$ av i procent

Räknesätten

Addition och subtraktion;

-huvudräkning och uppställning

-decimaltal

Multiplikation

-tabellerna

-decimaltal

-multiplikation med 10, 100, 1000

-multiplikation med tal som slutar på noll

Division

-tabellerna

-division med en och tvåsiffrig nämnare

-kort division och divisionsalgoritmen

-decimaltal

-medelvärde

-division med 10, 100, 1000

-division med tal som slutar på noll

Räknesättens ordningsföljd

Avrundning till heltal

Enklare procenträkning; rabatt

Enheter

Massa-, volym- och längdenheterna

Enhetsbyten - även med tal i decimalform

Tid och tidsberäkningar

- sekunder, minuter, timmar, enhetsbyten

- dygn, år, månad, ålder

-tidsskillnader

Åk 6

Talbegreppet

Naturliga tal 0-1000.000.000

Positionssystemet

Decimalform; tiondel, hundradel, tusendel

Negativa tal; termometern

Tal i bråkform och i blandad form

Liknämninga och oliknämninga bråk

Procentbegreppet

Räknesätten

Addition och subtraktion;

- Additions- och subtraktionsalgoritmer med flera

minnessiffror samt med tal i decimalform

Multiplikation och division;

-tabellerna

- med 10, 100, 1.000

- med tal som slutar på 0

- med tal i decimalform

Division

-tabellerna

- med en- och tvåsiffrig nämnare

- kort division och divisionsalgoritmen

-decimaltal

Medelvärden

Räknesättens ordningsföljd och parenteser

Avrundning till heltal och till tal i decimalform

Procenträkning; rabatt

Enheter

Massa-, volym- och längdenheterna

- prefixen milli-, centi-, deci-, (deka-, hekto-), kilo-

- enhetsbyten - även med tal i decimalform

Tid och tidsberäkningar

- sekunder, minuter, timmar, dygn,

månader, år

- enhetsbyten

- ålder

Geometri

Punkt, linje, sträcka

Fyrhörningar: kvadrat, rektangel, diagonal

Åk 5

Area av fyrhörningar

Omkrets

Vinklar; rät, rak, trubbig, spetsig.

Rätblock, kub

Att mäta och rita vinklar

Koordinatsystem

Likformighet och skala

Symmetri

Algebra

Inledande algebra

Enkla funktioner

Geometri

Punkt, linje, sträcka

Kvadrat, rektangel, romb, parallelogram, diagonal

Åk 6

Cirkeln och dess delar

Rätblock, kub, klot - konstruera/rita

Omkrets, area av rektangel, parallelogram

Volym av rätblock och kub

Vinklar; rät, rak, trubbig, spetsig, vinkelsumma

Algebra

Inledande algebra

Kursplan i svenska – lågstadier i SÅHD

Åk 1-2

Tyngdpunkter: Fonologisk medvetenhet, läsiver (uppmuntra, läsförebilder som goda exempel), skapa berättelser

Innan eleven har gått ut årskurs två skall följande stoff ha behandlats i undervisningen:

Att lyssna och tala

Eleven

- är van vid att uttrycka sig muntligt och kan berätta för en liten grupp om sina erfarenheter så att lyssnarna kan uppfatta budskapet
- har förmåga att uppfatta stavelser, ljud och rytm och kan leka med språket, bl.a. uppfatta rim
- blir fonologiskt medveten genom språklekar
- kan lyssna koncentrerat samt följa muntliga instruktioner
- deltar i samtal och bidrar med egna kommentarer och frågor i diskussioner

Att läsa

Eleven

- läser åldersanpassade texter tämligen felfritt och flytande
- läser de flesta högfrekventa ord med automatik
- skall spurras till läsglädje
- skall få träna upp en fördjupad läsförståelse
- skall känna till olika litteraturgenrer med tyngdpunkt på sagor
- kontinuerlig högläsning av läraren och även att elever läser för varandra

Att skriva

Eleven

- skriver korta texter för hand och med hjälp av dator, även egna berättelser
- skriver hela meningar med tydlig handstil, stor bokstav och punkt
- skriver korta, ljudenligt stavade ord samt en del högfrekventa ord med ljudstridig stavning
- kan skriva en kort sammanfattning av en text
- kan skriva kommunikativt

Språklära och språkkännedom

Eleven

- är medveten om att det finns en skillnad mellan skrift- och talspråk
- har ett ordförråd som fungerar för skolarbetet och vardagen
- kan formulera fullständiga meningar av varierande slag
- kan alfabetet och alfabetisk ordning
- skall kunna vokaler och konsonanter

Åk 3-4

Tyngdpunkter: Läsförståelse, läskondition, läsiver, skapa berättelseskapande, dramatisering, rättstavning

Att lyssna och tala

Eleven

- utvecklar sitt ordförråd
- lär sig planera, redovisa och utvärdera eget och gemensamt arbete
- övar sig i att lyssna och uppfatta andras åsikter och värderingar
- intervjuar
- lära sig att använda drama som uttrycksform
- bekantar sig med talesätt, ordspråk, dialekter, nordiska språk
- tränar på muntlig framställning inför grupp med stöd av bl a IKT
- kan recensera och referera det man läst och hört

Att läsa

Eleven

- lyssnar kontinuerligt till lärares och andra elevers högläsning
- läser regelbundet högt för andra
- ökar sin läshastighet
- kan använda biblioteket
- utvecklar sitt ordförråd
- övar sig i att kritiskt tänka och bearbeta information samt kunna ange källa
- bekantar sig med olika författare, nordiska språk
- lyssnar till kontinuerlig högläsning av läraren och även att elever läser för andra
- ska utveckla sin läshastighet

Att skriva

Eleven

- befäster en tydlig handstil och har rätt arbetsställning
- känner igen och övar på att själv producera olika texttyper, t.ex. facktexter, friskrivning, brev, meddelanden, dikter
- blir medveten om ljudstridig stavning, enkel och dubbelteckning
- skriver recensioner och referat
- övar sig på att skriva faktatexter med egna ord

Språklära och språkkännedom

Eleven

- övar rättstavning
- känner till begreppen substantiv, adjektiv och verb
- behärskar singular och plural
- bekantar sig med förkortningar, skiljetecken, släktord
- känner till vanliga lånord i svenskan
- hanterar alfabetisk ordning, ordlistor, uppslagsverk
- känner till begreppen stavelser, ordstam, ändelser, avstavning av ord
- stiftar bekantskap med övriga nordiska språk

Åk 5-6

Tyngdpunkter: Skönlitteratur, friskrivning, muntlig framställning, ordklasser, satsdelar samt rättstavning.

Att lyssna och tala

Eleven

- tränas i att lyssna på andra och därvid uppfatta åsikter och värderingar
- lyssnar till bl.a. sagor, berättelser och dikter
- övar sig i att tala tydligt och uppträda i olika talsituationer
- improviserar och dramatiserar
- övar på att muntligt framföra sina tankar och att stå för sina åsikter
- tränas i att diskutera och delta i debatter

Att läsa

Eleven

- lyssnar kontinuerligt till lärares och andra elevers högläsning
- läser regelbundet högt för andra
- ska träna på att hantera faktatexter ur olika typer av källor
- ska tränas i att hantera olika typer av texter t.ex. fakta och fiktion/skönlitteratur, ålderdomlig text, dialekter, slang, talspråk, chat och sms

Att skriva

Eleven

- ska lära sig att producera faktatexter (inte reproducera)
- ska lära sig förkortningar
- ska träna på friskrivning
- ska bekanta sig med att skriva i sociala medier

Språklära och språkkännedom

Inom området skall läraren behandla följande:

- rättskrivning
- huvudsats och bisats
- meningsbyggnad och stycken
- ljudstridig stavning
- skiljetecken
- uppslagsform och böjningsform
- vidareutveckla ordklasser, räkneord, pronomen och prepositioner
- satsanalys (subjekt, predikat, objekt)
- prefix
- tidsformer

- dialoger
- skillnaden mellan tal- och olika typer av skriftspråk, chat, sms

Utöver det som står i kursplanen hänvisas till Landskapets Ålands Läroplan i ämnena matematik och svenska.

ENGELSKA

ÅRSKURS 3

MÅL:

Eleverna skall:

- utveckla ett intresse för engelska språket.
- lära sig att uppfatta, förstå och våga tala engelska och agera enligt individuell förmåga.
- göra sig förstådda i för dem nära och vardagliga situationer.
- med hjälp av bilder förstå en enkel text berättad på engelska.
- kunna skriva enkla ord

INNEHÅLL:

- *have- haven 't, can – can 't, do – don 't* (som talad engelska)
- personliga pron. **I** och **you**
- vardagliga fraser
- ramsor och sånger
- räkneord 1-20
- ordkunskap t.ex. djur, familj, skola, kroppen, kläder, veckodagar, mat, möbler, jämna klockslag, verb, adjektiv

ÅRSKURS 4

MÅL:

Eleverna skall:

- lära sig att använda engelska språket för att kommunicera med varandra
- kunna förstå, översätta och producera enkla texter
- befästa ett gott uttal genom muntliga övningar
- bekanta sig med barns levnadsförhållanden i engelskspråkiga länder

INNEHÅLL:

- vardagliga fraser
- personliga pronomen **he, she, we, you (ni), they**
- räkneord 0-100
- presens av *to be* och *to have*
- obestämd och bestämd artikel
- demonstrativa pronomen, *this* och *that*
- prepositioner: *in, on, under, over, beside, behind, in front of, at, near, between*
- regelbunden plural
- *can – can´t* (sammandragningar av ord)
- presens av regelbundna verb
- *there is – there are*
- genitiv, med apostrof
- ordkunskap
- alfabetet
- klockan, hel- och halvtimmar

ÅRSKURS 5

MÅL:

Eleverna skall:

- lära sig att använda språket för att kommunicera med andra utgående från texter som handlar om barn och vuxna i såväl realistiska som fantasifulla situationer.
- befästa ord, uttryck och språkliga mönster genom skriftliga övningar.
- kunna producera enkla texter
- få kännedom om barns levnadsförhållanden i engelskspråkiga länder, samt en inblick i kultur och samhällsliv

INNEHÅLL:

- imperfekt av *to be, to have*
- imperfekt av regelbundna verb
- omskrivning med *do* och *does*, i frågor och nekande satser
- possessiva pronomen
- komparation av regelbundna adjektiv
- ordningstal
- oregelbunden plural
- datum
- genitiv med *of*
- tolka fonetiska tecken
- alla klockslag
- progressiv form, presens

ÅRSKURS 6

MÅL:

Eleverna skall:

- lära sig att använda språket för att kommunicera med andra utgående från texter som handlar om barn och vuxna i såväl realistiska som fantasifulla situationer.
- befästa ord, uttryck och språkliga mönster genom skriftliga övningar.
- kunna producera lite längre texter
- få kännedom om barns levnadsförhållanden i engelskspråkiga länder, samt en inblick i kultur och samhällsliv

INNEHÅLL ÅK 6:

- räkneord 0-1000
- progressiv form, imperfekt
- oregelbundna verb, temaformer
- använda preteritum (imperfekt) av oregelbundna verb
- futurum
- komparation av adjektiv, *more, the most*
- reflexiva pronomen, *myself, yourself ...*
- relativa pronomen, *who, which*
- tolka fonetisk skrift
- *will, shall*
- *some, any*

Finska

Årskurs	Mål	Innehåll
5	<p>Väcka nyfikenhet och intresse för språket.</p> <p>Lära sig ord, fraser, producera enkla meningar med betoning på muntlig kommunikation.</p>	<p>Ordförråd kring det egna jaget, familjen och intressen.</p> <p>Uttalsträning.</p> <p>Berätta vems något är, vem som har något, var något är.</p> <p>Singular och plural.</p> <p>Frågeord.</p> <p>Räkneord.</p> <p>Jakande presens.</p> <p>Interaktiva övningar med stöd av webbaserat läromedel.</p> <p>Finska sånger och ordlekar.</p>
6	<p>Bevara nyfikenheten och intresset för språket.</p> <p>Bekanta sig med den finska kulturen.</p> <p>Förstå enkla texter och producera enkla meningar och berättelser med fortsatt betoning på muntlig kommunikation.</p>	<p>Ordförrådet utvidgas till att omfatta hemmet och närmiljön och vardagslivet.</p> <p>Jakande och nekande presens.</p> <p>Frågor.</p> <p>Objekt i jakande sats.</p> <p>Partitiv singularis i samband med räkneord och för att uttrycka obestämd mängd.</p> <p>Enkla tidsuttryck.</p> <p>Interaktiva övningar med stöd av webbaserat läromedel.</p> <p>Finska sånger och ordlekar.</p>

Tyska

Målsättning:

- Eleverna skall klara av tyskan i, för dem, vardagliga sammanhang. De skall ha någon kännedom om tysktalande länder.
  - Tonvikten ligger på övningar i muntlig färdighet med gott uttal.
  - Skriv- och språkriktighetsövningar skall stödja den muntliga färdigheten.
  - Genom att undervisningsmetoder och material varieras, tas elevernas olika inlärningsstilar i bruk.
  - Materialets inriktning mot information och upplevelse ökas gradvis
- En atmosfär, där var och en arbetar målmedvetet och kan få känna glädje över sina framsteg, främjas, så att eleverna fullt ut vill och vågar använda språket.

Innehåll:

Grundläggande ord/fraser inom följande ämnesområden (inom parentes berörs eventuellt):

Hälsnings-, artighetsfraser (vykort, brev, mail, telefoning)

Presentera sig och sin familj

Släkt

Fritidsintressen/aktiviteter, t ex djur, sport, musik

Alfabetet

Siffror, sifferuttryck: telefonnummer, pengar (årtal)

Café-, restaurangbesök (livsmedel, maträtter)

Inköp

Skola (arbete, yrken)

Vägbeskrivningar (resor, färdmedel, hotell)

Tidsuttryck: klockan, veckodagar, del av dag, månader, årstider

Väder

Kläder

Kroppen, hälsa

Färger, vanliga adjektiv (utseende)

Hus och hem

Högtider, traditioner

Nationalitetsord

Grammatik

Regelbunden presens

Presens av 'haben' och 'sein'

Perfekt av regelbundna verb

Artiklar i nominativ

Plural

Personliga pronomen

Possessiva pronomen, singular (plural)

Räkneord

Realia

Eleverna skall få en inblick i levnadsförhållanden, samhällsliv, sport och kultur i de tysktalande länderna, och därigenom i någon mån förstå sig på kulturella skillnader.

BILDKONST	ÅK 1-2	ÅK 3-4	ÅK 5-6
Kompositionslära	grundformer proportioner	proportioner ornamentik	proportioner ytor, rum form, rytm
Färglära	grundfärger mellanfärger	mellanfärger valörer färger o känslor	varma o kalla färger färgcirkeln, palettens färger färger o känslor
Konstruktion	olika material (lera, pappersmassa, papper,	olika material (trä, restmaterial mm.) pappersvikning boktillverkning	olika material relief tredimensionellt
Tekniker	kritor vattenfärg schablontryck mosaik modellering	kritor vattenfärg schablontryck skrapteknik batik modellering	kritor vattenfärg kol skuggning rutförstoring modellering
Teknisk ritning	lodräta o vågräta linjer	enkla linjalritningar diagonala linjer	kroppar perspektiv
Skrivkonst	bild o text	bokstavsdekorationer	lay-out
Visuell kommunikation	bildserier trafikmärken andra symboler kort och hälsningar	bildserier symboler reklam förpackningar kort o hälsningar	bildserier reklam bildkunskap analys av bilder
Miljöfostran	närmiljön årstider	närmiljön årstider	lokala förhållanden årstider
Fantasiuppgifter	egna upplevelser fritt skapande minnesuppgifter	egna upplevelser fritt skapande minnesuppgifter	egna upplevelser fritt skapande minnesuppgifter
Happening	handdockor rekvisita till teater masker	marionettdockor rekvisita till teater masker	skuggspel masker
Konsthistoria		museibesök åländska konstnärer	museibesök kända konstnärer i världen analys av konstbilder arkitektur och andra konst- former

OMGIVNINGSKUNSKAP / NATURKUNSKAP

Årskurs 1

(2 lektioner/ vecka)

Skolstarten, skolans rutiner och regler

Trafiken och trafikregler längs skolvägen

Jag och familjen

Trygghet och säkerhet hemma och i skolan (t ex KiVa skola lektion 1)

Känslor och kommunikation (t ex KiVa skola lektion 2, 3, 4)

Kamratskap och mobbning (t ex KiVa skola lektion 5)

Hälsa och sunda vanor

Årstider

Seder och sedvänjor/traditioner

Växter och djur, artkännedom 1:

- växter och djur i hem och trädgård (sommar)
- rotfrukter och grönsaker (höst)
- några stannfåglar (vinter)

Miljövård

Enkla experiment och laborationer

Årskurs 2

(2 lektioner/ vecka)

Skolårets början, skolans regler

Trafiken och trafikregler

Trygghet och säkerhet hemma och i skolan (t ex KiVa skola lektion 1)

Känslor och kommunikation (t ex KiVa skola lektion 2, 3, 4)

Kamratskap och mobbning (t ex KiVa skola lektion 5)

Hälsa och sunda vanor

Lära känna hemkommunen

(besöka t ex hembygds museet Labbas eller Eckerö jakt- och fiskemuseum)

Årstider, månader, veckodagar

Seder och sedvänjor/traditioner

Växter och djur, artkännedom 2:

- Några vanliga svampar (höst)
- Odling; de fyra sädesslagen (höst)
- Några vanliga träd, några vanliga vilda däggdjur (vinter)
- Några vanliga vårblommor, flyttfåglar och fjärilar (vår)

Naturens kretslopp, enkla näringskedjor

Vattnets kretslopp

Människokroppen

- matens ursprung och produktion
- skelettet, lederna och musklerna
- lungorna, hjärtat och blodet
- magen och tarmarna
- hjärnan
- våra fem sinnen

Planeten Jordens tillblivelse och historia i rymden

Enkla experiment och laborationer

Årskurs 3

(2 lektioner/ vecka)

Skolårets början

Trafikkunskap

Tryggt och säkert hemma

Sunda levnadsvanor

Känslor, kommunikation och respekt och kamratskap

Seder och sedvänjor

Växter på gården och vid vägkanten

Växtens delar, pollination

Insekter, spindlar

Djur (ex. räva, ekorre, igelkott)

Träd (ex. björk, rönn)

Stann- och flyttfåglar

Miljövård

Att använda kartan, väderstreck, ekvatorn, polcirkellarna

Eckerö

Åland, kommunerna

Åländsk kulturmiljö och åländska traditioner

Finland

Årskurs 4 (4lektioner/veckan)

Biologi (1h/vecka)

Spannmål

Fotosyntesen

Fiskar; gädda, abborre, lax

Fåglar vid stranden

Växter och djur vid stranden

Hälsa och sunda val

Geografi (1h/vecka)

Norden och Baltikum, kulturella särdrag och likheter

Östersjön

Samhällskunskap (0,5h/vecka)
Lagar och regler i skolan och i samhället
Trafikkunskap och säkerhet
Miljömedvetenhet och miljövård
Barnens rättigheter

Samhällskunskap (0,5h/vecka)

Lagar och regler i skolan och i samhället
Trafikkunskap och säkerhet
Hälsa, första hjälp
Miljömedvetenhet och miljövård
Självkänedom och relationer

Historia (0,5h/vecka)

Tidslinjen
Stenåldern,
bronsåldern,
järnåldern och vikingatiden i Norden och på Åland
(boken Tidernas Åland sidorna 11-48)

Fysik/Kemi (1h/vecka)

Eld
Vattnets kretslopp
Aggregationstillstånd
(kapitel 1-4 i Fysik/Kemi boken)

ÅRSKURS 5

Biologi

Åländska biotoper:

stranden – några sjöfåglar, fågelbok

lunden – fridlysta växter och djur på Åland

skogen – mossor och lavar

Elementär kunskap om människokroppen

Geografi

Kartboken och dess användning

Europas geografi – kulturella särdrag och levnadsförhållanden i några länder

Djur och växter i Europa, utrotningshotade arter

Miljömedvetenhet

Fysik och kemi

Syror och baser

Luft och tryck

Värme

Magnetism

Elektricitet

ÅRSKURS 6

Biologi

Åländska biotoper:

ängen – ängens växter (floran), ängens fåglar (fågelbok)

åkern – sädeslagen, jordbruket på Åland

Att vistas i naturen - allemansrätten

Puberteten och ett barns födelse

Hygien

Hälsosamma levnadsvanor, kost och motion

Geografi

Världsdelarna, världshaven, klimatzoner

Några länder i de olika världsdelarna

Människans anpassning till olika miljöer

Likheter och olikheter i de olika världsdelarna

Djur och växter ute i världen, utrotningshotade arter

Miljömedvetenhet

Fysik och kemi Kemiska reaktioner

Ljud

Ljus

Astronomi

SAMHÄLLSKUNSKAP OCH HISTORIA

ÅRSKURS 5

Samhällskunskap

Miljön – vad kan vi göra för att vara miljövänliga

Lagar och regler, polisens arbete, allemansrätten

Trafik – vilka regler bör man känna till, säkerhet m.m. Några trafikmärken.

Arbete och pengar, jämställdhet

Åland och omvärlden, migration, demokrati

Relations- och konflikthantering, jämställdhet

Nordens historia fram till 1808

Medeltiden i Norden:

Levnadsförhållanden i olika samhällsklasser

Medeltiden på Åland (s. 49 - 79 i Tidernas Åland):

Åland en del av det svenska riket

Levnadsförhållanden: familj, släkt, by, socken

Näringar: djurhållning, fiske, jakt, handel

Klostret på Kökar

Kastelholm och kungsgårdarna

Vårdkasar

Vasatiden

Stormaktstiden

Frihetstiden

Gustavianska tiden

ÅRSKURS 6

Samhällskunskap

Miljön - ett hållbart samhälle

Trafik – flera regler och trafikmärken

Ålands självstyrelse -Förstå att det finns olika partier i samhällets beslutande organ, demokrati och jämställdhet

Demilitariseringen

Kommunikation och information - medier, Internet, etik och moral

Vi är ett land i världen. EU – målsättningar och medlemsstater. FN – en översikt.

Brand- och befolkningskydd, sjöräddningen

Världshistoria fram till 1789

De första högkulturerna, bl a Egypten

Antikens samhällen i Grekland och Rom

Medeltiden i Europa

Renässansen, uppfinningar, upptäcktsresorna

Nya tiden fram till franska revolutionen

Ålands historia fr. sid. 80 i tidernas Åland

Ålands landskapsvapen

Handel med Stockholm, Åbo och Reval

Sjukvården, Häxprocesserna

Krigen och båtsmanshållen

Stora- och lilla ofreden

Postväsendet, postrotefärderna, postrotar i Eckerö

RELIGION

Åk 1

Bibeln

Berättelser ur gamla testamenter

Bibelns berättelser; Skapelsen, Noaks ark

Livsfrågor och etik

Samtal kring vad som är rätt och fel, människors olikheter, etik, moral, kamrater och familjen, religionens betydelse

Kyrkoåret

Kyrkoårets högtider och traditioner

Åk 2

Bibeln

Berättelser ur nya testamentet

Jesu uppväxt och liv, lärjungarna

Jesus möter människor; gyllene regeln, liknelser och under

Livsfrågor och etik

Samtal kring vad som är rätt och fel, människors olikheter, etik, moral, kamrater och familjen, religionens betydelse

Kyrkoåret

Kyrkoårets högtider och traditioner

Åk 3

Bibeln

Berättelser ur gamla testamentet, Patriarkerna, Josef, Mose och budorden, Samuel, Saul, David och Salomo

Livsfrågor och etik

Etiska diskussioner som syftar till att stärka det egna jaget, respekt och tolerans samt ge respons på andras tankar

Kyrkoåret

Kyrkoårets högtider och traditioner

Åk 4

Bibeln

Berättelser ur nya testamentet, Jesus och lärjungarna

Livsfrågor och etik

Etiska diskussioner kring alla människors lika värde, barnens rätt och barnkonventionen. Vad är ett bra liv? Vad är att göra gott? Stärka det egna jaget.

Kyrkoåret

Kyrkoårets högtider och traditioner

Liturgiska färger

Hemförsamlingen

Gudstjänsten

Förrättningar i kyrkan

Symboler

Åk 5

Kyrkohistoria

Religionerna växer fram

Judendomen

Livsfrågor och etik

Budorden

Den gyllene regeln, det dubbla kärleksbudet

Etiska diskussioner

Kyrkoåret

Kyrkoårets högtider och traditioner

Åk 6

Kyrkohistoria

Kristendomen sprids

Fransiskus

Birgitta

Martin Luther

Världsreligionerna

Islam

Buddismen

Hinduismen

Livsfrågor och etik

Etiska diskussioner kring könsroller, jämställdhet och relationer mellan människor

Kyrkoåret

LIVSÅSKÅDNINGSKUNSKAP

Målsättning:

Livsåskådningskunskap ges åt elever som inte hör till något religiöst samfund eller inte har undervisning enligt sin konfession. Syftet med undervisningen är att hjälpa eleverna att utvecklas till individer som har goda relationer till andra människor, ansvar för sig själva och andra även som känsla för globala frågor. Eleverna ska få möjlighet att diskutera frågor som gäller bl a etik, fred och solidaritet, natur och miljö. Vidare ska eleverna få information om olika världsåskådningar och religioner, speciellt med anknytning till den humanistiska traditionen.

Undervisningen bör utgå från och knyta an till elevernas mognad och egna erfarenheter samt lokala och aktuella händelser med respekt för hemmens olika traditioner och livsåskådningsfrågor.

Livsåskådning åk 1-6

Jagbild och identitet

- Utvecklandet av elevens självkänsla – att söka sig själv
- Kärlek, glädje, sorg och fruktan
- Förebilder
- Att vara ålänning
- Arbete, vila och rekreation

Empati och kamratskap

- Konfliktlösning
- Relationer och vänskap

Mänskliga och medborgerliga rättigheter

- Individuella olikheter
- Gemensamma allmänmänskliga värden, de mänskliga rättigheternas ställning i världen, rättigheter och skyldigheter
- Mobbning

Seder och levnadsförhållanden

- Levnadssätt och boendeförhållanden
- Samverkan mellan folken och kontakter människor emellan

Livsåskådningens grunder

Avgöranden som ligger till grund för icke-religiösa livsåskådningar
och religiösa livsåskådningar
Innebörden i religionsfrihet

Jorden, naturen och människan

Forskning om världens och livets uppkomst, människans
utvecklingshistoria
Människan och kretsloppet i naturen
Skyddandet av miljö, djur och växter

Samhällets, kollektivets och individens moraliska ansvar

Skolans värdegrund
Etiska samtal

GYMNASTIK

Åk 1

Grovmotoriska övningar: krypa, åla, rulla, hoppa, springa

Finmotoriska övningar: klappramsor, gripövningar med tår och fötter

Redskapsövningar: matta – hoppa, rulla
                              rep – hänga, gunga, dra ihop sig
                              ringar – hänga, gunga, dra ihop sig
                              bänkar – balansera, hoppa över, åka kana
                              plintar – hoppa ned från, hoppa över, rulla
  ner från på en matta
                              bollar – studsa, kasta, fånga, rulla
                              hopprep – enkla hoppövningar
                              ärtpåsar – gripa, kasta, fånga

Lekar som övar kondition och kroppskontroll utan tävlingsmoment

”Kämpa mot varandra-övningar”

”Ta hand om varandra-övningar”

Övningar som tränar kroppsuppfattning

Dans- och rytmövningar

Lekar som tränar uppmärksamhet

Lekar som tränar samarbete, ansvar och fantasi

Avslappningsövningar

Skridskor och skidor i mån av möjlighet

Åk 2-3

Grovmotoriska övningar/finmotoriska övningar

Balansövningar
Följa regler och instruktioner
Lekar och små lagspel - bollkänsla
Redskapskännedom
Redskapsgymnastik – mattor, linor, ribbstolar, rep, bollar, ärtpåsar
Samspelsövningar – beröring, fantasi, samarbete, avslappning
Sångelekar, ringlekar, rytmövningar
Lätta orienteringsuppgifter – enkla kartor, gruppvis
Friidrott – löpning, hopp, kast
Skridskoåkning i mån av möjlighet – åkteknik, lekar, enkla hinderbanor

Åk 4

Grovmotoriska övningar/finmotoriska övningar

Balans/rytmövningar
Hälsa/hygien/matvanor
Lagspel - samspelsförmåga, lite teknik, spelregler
Lekar - stafetter, motionsgymnastik
Dans, lätt aerobic
Redskapsgymnastik
Övningar med beröring, samarbete, ansvar
Orientering – övningar med karta och kompass
Friidrott – löpning, stafett, hopp och kast
Skridskoåkning – åkteknik, lekar, isspel, hinderbanor, enkla konståkningsuppgifter

Åk 5-6

Grov/finmotoriska övningar

Balans och rytmövningar
Hälsa/hygien – motion, matvanor, klädvård, förebyggande av skador
Lagspel - teknik, regler

Lekar/stafetter - tränar snabbhet, styrka, kropps kontroll och ansvar
Dans och lätt aerobic
Redskapsgymnastik
Övningar med beröring, fantasi, samarbete och ansvar
Orientering – mer avancerade banor med kartor. Enskilt
Friidrott – löpning, stafett, hopp och kast
Skridskoåkning – åkteknik, lekar, isspel, hinderbanor, enkel konståkning
Info om olika idrottsformer och i mån av möjlighet få prova på.

TEXTILSLÖJD

ÅRSKURS 1

Tekniker:

- trä på nålen, slå knut, fästa tråden, börja sy
- sy enkla prydnadsstygn - kaststygn, förstygn - med grovt broderigarn t.ex pärlgarn
- fingervirka, tvinna fläta
- göra tofsar
- tygtryck

Redskap, metoder, alster:

- trubbiga och vassa nålar
- våffeltyg, filt, aidaväv, säckväv
- garn, pärlgarn,
- tygsaxar och papperssaxar
- pärlor mm
- ram för tygtryck

ÅRSKURS 2

Tekniker:

- klippa i tyg
- sy med synål och sytråd
- sy i knappar
- enkla prydnadsstygn – korsstygn, langettstygn, efterstygn med broderigarn
- virka luftmaskor med virknål
- tygtryck

Redskap, metoder, alster:

- tygsax och papperssax
- knappnålar, synålar
- sytråd, broderigarn, stickgarn
- knappar
- virknål

ÅRSKURS 3

Tekniker:

- symaskinen – raksöm, sick-sack, symaskinskörkort
- rita enkla mönster med sömsmån och klippa och sy efter dem
- sticka med räta maskor
- broderi – korsstygn, stjälkstygn mm
- virkning – luftmaskor och fastmaskor
- sy i knappar

Redskap, verktyg, alster:

- sy något enkelt t.ex. kasse, örngott, gy-påse, mjukisdjur/docka
- brodera på det sydda eller på aidaväv eller liknande
- sticka något litet - t.ex. en halsduk till nallen
- virka något litet – t.ex. grytlapp, halsduk till nallen

ÅRSKURS 4

Tekniker:

- fortsatt sömnad på maskin – t.ex. applikation, lappteknik
- stickning med räta och ev. aviga maskor.
- broderi – t. ex. korsstyggn, stjälkstyggn, plattsöm
- ev. virkning – luftmaskor, fastmaskor och stolpar
- ev. knytbatik

Redskap, verktyg, alster:

- sy kudde, väska, enkla kläder till mjukisdjur/docka
- sticka något litet - t.ex. stickegubbe, djur, grytlapp
- virka något litet - t.ex. grytlapp, täcke till nalle.
- ev. knytbatik på t-shirt.

ÅRSKURS 5

Tekniker:

- sömnad på maskin – raksöm, sick-sack, elastisk söm
- planera ett plagg, rita mönster, klippa efter mönster,
- trä i gummiband
- stickning – uppläggning, avfällning, räta och aviga maskor
- ev. virkning – luftmaskor, fastmaskor, stolpar
- broderi – ev. ryaknutar

Redskap, verktyg, metoder:

- plagg till nedre delen av kroppen, t.ex. shorts, kjol., joggingbyxor
- mönstertillverkning efter egen storlek + sömsmån
- förstå hur de olika mönsterdelarna ska sättas ihop
- sticka t.ex. halsduk, lovikkavantar, mjukisdjur
- ev. virkning av mössa, grytlapp, halsduk
- ev. broderi

ÅRSKURS 6

Tekniker:

- sömnad på maskin
- planera ett plagg, rita mönster
- sy ev. kantband, mudd, knapphål
- ev. stickning
- ev. virkning
- ev. väva poppanalöpare

Redskap, verktyg, alster:

- plagg till övre delen av kroppen - t.ex t-shirt, collegetröja, linne
- mönstertillverkning
- ev. sticka halsduk, vantar

Teknisk slöjd

Årskurs	Tekniker	Redskap, verktyg, metoder
Åk 3	Göra enkel ritning Såga, spika, borra Ytbehandla, fila, putsa	Hyvelbänkens delar Hammare, såg, linjal, rasp, sandpapper
Åk 4	Enkel ritning, måttbestämma Rita och såga vinkelrätt Hyvla plant, vinkelrätt, runt Mjuka och hårda träslag Lövsågning Målning med oljefärg	Hyvelns delar Hyvelns användning Såga med olika vinklar Enkel bladning
Åk 5	Tolka en ritning och följa den Hugga ur Göra ritning till skålar som skall huggas ur trä Limning av ribbor och bräder Målning med oljefärg	Slipning av hyvelbett, stämjärn och knivar Tälja, fila, sandpapp Borrtappning Använda slipmaskin Stöthyvling Ev. läderarbete och tenngjutn.
Åk 6	Skålslagning och glödning Klippa i plåt, fila, putsa Gröpa ur till en träslev	Gjuta smycken i egen form Ritning i skala Fälla in lås och gångjärn Ev. svarvning Ev. lödning Ev. öppen sinkning, borrtappning Ev. dekorera med glödpena

--	--	--

Musik

I Sång, åk 5-6

Sång till eget ackompanjemang samt i samband med ensemblespel. Röstens. Hörseln. Populärmusik och jazz.

Temasång: se åk 1-2.

Gemensamma sånger: Morning has broken, Brev från kolonien, Side by side, Greensleeves, I have a dream, This little light of mine, psalm: Guds kärlek är som stranden.

Dans, rörelse och drama: danslekar, enkel sällskapsdans, dramatisera "handlingen" i programmusik.

II Instrumentalspel, åk 5-6

Trumsetet: enkel 4/4-takt.

Piano: grundackordets uppbyggnad.

Ensemblespel gitarr, bas, trummor, piano och sång, i tonarterna D-dur och A-dur.

Blockflöjt: ettstrukna oktaven, tvåstrukna c och d, höjnings- och sänkningstecken.

Egen komposition (text och /eller melodi) med hjälp av t ex en egen ackordföljd.

III Musiklära, åk 5-6

- Takt och rytm: trioler, sammansatta och oregelbundna taktarter.

- Ton och melodi: oktaverna, tillfälliga och fasta förtecken, dur och mollskala, tonika, dominant, intervallen prim, ters, kvint, oktav. prim, ters, kvint, oktav.

- Föredragsbeteckningar: - dynamik: forte fortissimo, piano pianissimo - tempo: presto, vivace, allegretto, lento, largo, Mäzels metronom

IV Vi lyssnar på musik

Åk 5: utomeuropeisk musik, instrumentfamiljerna i utomeuropeisk konst- och folkmusik.

Åk 6: västerländsk konstmusik. Operett och musikal. Symfoniorkestern.

Gemensamma sånger, åk 1-6

Vem kan segla förutan vind, Vinden drar, Videvisan, Säg mig du lilla fågel, Nu grönskar det, I sommarens soliga dagar, Sommarpsalm från Åland, Ålänningens sång, psalm: Måne och sol.

Gemensam samling för åk 1-6: "Höstsjung" - sånger om hösten, vänskap och fred, övriga sånger samt ensemblespel. "Vintersjung" - sånger om vintern, Topelius, Runeberg, Alla hjärtans dag, övriga sånger samt ensemblespel. "Det var en gång..." - Skolmusik 2010.

Ett konsert- eller operabesök under lågstadietiden.

Musik, lågstadiet

I Sång, åk 1-2

- "Lärasånger":

sånger om trafiken, veckodagarna, månaderna, klockan och alfabetet.

- Leksånger och danslekar

- Temasång:

vänskap och fred, "Jorden runt-sånger", "Höstsjung", advent och Lucia, julsånger, "Vintersjung", vårsånger, sommarsånger, kyrkoårets sånger .

"Det var en gång..." - Skolmusik 2010.

- Gemensamma sånger, åk 1-2: Bockarna Bruse, Lasse Liten, Var bor du lilla råtta, Valpen min, Trollkarlen,

Du käre lille snickerbo, Blåsippan, Idas sommarvisa, psalm: Gud som haver barnen kär.

- Dans, rörelse och drama: sång- och danslekar, dramatisering av sångtexter, rörelse/dans till musik.

II Instrumentalspel, åk 1-2

- Puls- och rytmspel: claves, maraccas, bjällror, handtrumma, tamburin, triangel, congas, bongos, cymbal, klocka, triangel.

- Ton- och melodispel på tonboxar och stavspel: ostinato, enkelt ackompanjemang med ters-, kvint- och oktavklanger, samt improvisation på pentatonisk skala.

III Musicklära, åk 1-2

- Takt och rytm: puls, takt och taktstreck, 2/4-, 3/4- och 4/4-takt, helnot, halvnot, fjärdedelsnot, åttondelsnot, helpaus och fjärdedelspaus.

- Ton och melodi: notsystemet, g-klaven, stamtonerna, c-durskalan, fras, fraspar och frasbåge, ostinato, kanon, AB-formen.

- Föredragsbeteckningar: -dynamik: piano, forte, crescendo, diminuendo - tempo: tempo, a tempo, accelerando, ritardando, fermat. Solo, tutti.

Repristecken: Repristecken, D.C., D.C. al Fine

IV VI lyssnar på musik, åk 1-2

Lyssna, måla och röra sig till musik av Beethoven, Strauss d. y, Strauss d. ä, Vivaldi, Grieg, Tjakovskij, Saint-Saëns, Haydn, Albinoni, och Bach.

Instrumentkännedom: rytminstrument och stavspel.

Tvärflöjt, klarinett, fagott, trumpet, violin, kontrabas, piano, orgel, harpa.

I Sång, åk 3-4

Temasång: se åk 1-2

Gemensamma sånger: Världens minsta land, Teddybjörnen Fredriksson, Plocka vill jag skogsviol, Yellow Submarine, He´s got the whole world, Ett gammalt fult och elakt troll, psalm: Jag lyfter ögat mot himmelen.

Dans, rörelse och drama: sång- och danslekar, enkel sällskapsdans, dramatisera text och/eller musik.

II Instrumentalspel, åk 3-4

Gitarr: Åk 3: D-dur: D och/eller D, A7. Åk 4: D-dur: D, G, Em, A7.

Elbas: Åk 3: D-dur: grundton på lösa strängar. Åk 4: D-dur: grundton på lösa strängar och/eller med grepp.

Blockflöjt: Åk 3: ettstruket g, a, b, tvåstruket c och d. Åk 4: ettstruket c, d, e, f, g, a, b, tvåstrukna c och d.

Stavspel: ostinato och pentatonisk improvisation samt blueskala.

Ensemblespel: gitarr, elbas, blockflöjt, stavspel i tonarten D-dur.

III Musicklära, åk 3-4

-Takt och rytm: sextondelsnot och sextondelspaus, punkterad halvnot, punkterad fjärdedelsnot, punkterad åttondelsnot samt pauser, 3/8, 6/8 samt a la breve, upptakt, synkop.

-Ton och melodi: sänkings- och höjningstecken, dur och moll, ABA-form, pentatonik.

-Föredragsbeteckningar: -dynamik: forte fortissimo, mezzo forte, piano pianissimo, mezzo piano -
tempo: allegro, moderato, andante, adagio.

IV Vi lyssnar på musik, åk 3-4

Sergej Prokofjev, Peter och vargen

Edward Elgar, Pomp and Circumstances

Albinoni, Adagio

Konstmusik, folkmusik och populärmusik från Norden.

Instrumentkännedom: indelningsprinciper för slag-, blås- och stränginstrument samt några slag-, blås- och stränginstrument i symfoniorkestern. Gitarren och elbasen.

Timplan

Timplan för läsåret: 2020-2021		Skolans namn: Eckerö skola						
Föreskrivet timantal i läroplanen		Timmar under sex läsår	Åk 1	Åk 2	Åk 3	Åk 4	Åk 5	Åk 6
Läroämne eller ämneshelhet	Vecko-timmar minimum							

	Åk 1-6	Åk 1-6	Per v	Per v	Per v	Per v	Per v	Per v
Svenska	32	36	7	7	6	6	5	5
Matematik	22	24	4	4	4	4	4	4
Naturkunskap	17	17						
	<i>Omgivningskunskap</i>	6	2	2	2			
	<i>Bi, Ge, Miljölära</i>	8				2	3	3
	<i>Fysik, Kemi</i>	3				1	1	1
Samhällskunskap	9	11						
	<i>Religions- / livsåskådningskunskap</i>	6	1	1	1	1	1	1
	<i>Samhällskunskap (Ok)</i>	5					1	1
	<i>Historia (Ok)</i>					1	1	1
Konst och färdighetsämnen	44	44						
	<i>Musik</i>	6	1	1	1	1	1	1
	<i>Bildkonst</i>	6	2	2	2	2	2	2
	<i>Slöjd</i>	8	1	1	2	2	2	2
	<i>Gymnastik och idrott</i>	12	2	2	3	3	3	3
Engelska (A1)	8	8			2	2	2	2
Frivilligt språk (A2)								
	<i>Finska</i>	4	4				2	2
	<i>Tyska</i>	4	4				2	2
Gemensamma läroämnen sammanlagt	132 - 144	140						
Elever med frivilligt språk sammanlagt	136 - 148	144						
Gemensamma läroämnen			19 - 21	23 - 25	24 - 26			
Elever m. frivilligt språk därutöver			1 - 2	1 - 2	1 - 2			